

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 vin., za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 vin.) — Posamezne številke se prodajo po 10 vin.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništva „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice 2. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištva „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice šte. 2.

Štev. 34.

V Ljubljani, dne 26. avgusta 1909.

Leto XXII.

Goriške volitve.

Lani izvoljeni goriški deželni zbor je razpuščen. Nove volitve se začno dne 26. septembra. Ljudstvo bo moralo dobro premisliti, kakšne kandidate postavi, da bo možno redno delovanje v deželni zboru. Trezno bo moralo presoditi sedanje nezdrave razmere, dosežanje zbeganosti in nejasnosti se oprostiti, rešiti se škodljivih vplivov. Postaviti se bo moralo na trdno podlago načel, na katerih mu je edino mogoče napredovati, na krščansko in demokratično, ljudsko podlago.

Prvo načelo je nedvomno krščanstvo. Vsi torej, ki res krščansko mislijo in čutijo, se morajo združiti v mogočno bojno vrsto, da porazijo skupnega sovražnika. Ta sovražnik je pa gnili liberalizem. Njemu boj na življenje in smrt! Največji škodljivec je v verskem, narodnem in gospodarskem oziru. On zastrepnja naše ljudstvo, on kvarji mladino, našo nado, on reže strahovite rane v naše versko življenje in mišljenje, iz našega ljudstva pripravljaja neznačajneže, suroveže. Liberalizem cepi narod, ki tako potrebuje edinstvo, on preprečuje vsako skupno gospodarsko delo, on uničuje ljudski napredek in blagor.

Prepričani smo, da je naše ljudstvo na Goriškem v jedru večinoma zdravo in dobro. Trenotna zbeganost se dá odpraviti. Naše ljudstvo pač vé in čuti, da spada v en tabor, ljudski tabor, vsled škodljivih vplivov pa nima dosti trdne volje, pokazati to tudi v dejanju, kakor je pokazalo zlasti kranjsko in štajersko. Ogromno večino slovenskega ljudstva zastopa na Dunaju »Slovenski klub«, zastopajo poslanci, ki so verni načelom katoličanstva, in so torej pravi zastopniki ljudske stranke, ljudskih koristi. To dokazujejo z uspehom posod, ob vsaki priliki. Kakor so pa ljudski poslanci posameznih slovanskih pokrajin

združeni v enem klubu na Dunaju, tako se mora združiti tudi vse slovensko ljudstvo vseh pokrajin na istih načelih, načelih krščanstva in demokratizma. Pasti morajo med slovenskimi deželami deželne meje in ljudstvo se mora združiti v eno veliko zvezo, v veliko, mogočno ljudsko stranko, ki naj obsega vse slovenske pokrajine. Pasti mora razloček med Kranjcem, Primorcem, Štajercem, Korošcem! In vsak poslanec bodi zastopnik celotnega naroda, vsega ljudstva.

Kakor na Dunaju, tako pa morajo nastopati ljudski poslanci enotno, v duhu skupne ljudske stranke tudi po deželnih zborih. Vsi morajo biti prešinjeni istega duha, istih krščanskih načel, iste ljubezni do ljudstva. Kot varih, zagovorniki ljudskega blagra morajo skupno, povsod pobijati zlasti pogubni liberalizem, da se naše ljudstvo organizira do zadnje gorske bajte, dokler ne bo ves naš narod ena sama ljudska krščanska zveza. Hud boj se je napovedoval pri zadnjih volitvah na Štajerskem. Protiljudske stranke so strastno agitirale, posluževale so se vseh mogočih zvijač, a možje ljudske stranke tudi niso spali. Storili so svojo dolžnost, ljudstvu razkrinkali do kosti liberalne zapeljivce in zmagali so slajno.

Z velikim veseljem smo opazovali pa tudi, kako so kranjski zastopniki ljudske stranke prestopili deželno mejo in šli štajerskim bratom pomagat v boju za skupno sveto stvar. Kranjski in štajerski liberalci so v glavnem poraženi.

V par tednih se razvije krut volivni boj tudi po Goriškem. Čas je, da postane tudi tu pri volitvah edino vodivno načelo krščansko in ljudsko. Kdor se čuti vernega kristjana, katoličana, naj se uvrsti v skupni boj proti liberalizmu, naj pusti razne predsodke in osebnosti, naj se ne dá zavesti od laži prijateljev in hujskačev.

Naše geslo mora postati zdaj Goriško. Domoljubi to in onstran neme, vsi na krov, kakor nedavno na Štajerskem, in pasti mora gnili liberalizem v blagor ljudstva, v blagor skupne domovine!

Političen pregled.

AVSTRIJSKI NOTRANJI POLITIČNI POLOŽAJ.

Glabinškijeva konferenca izjalovljena.

Kakor znano, je sklical načelnik Poljskega kola konferenco načelnikov političnih strank. Vršila se je 17. avgusta. Malo jih je bilo že, preden se je sešla, da bi si kaj posebnega obetali od te konference. Dejanski voditelj slovanske opozicije, načelnik »Slovenskega kluba« dr. Susteršič, je izjavil, da je pot Glabinškijeva prava, ki more kedaj dovesti do sporazuma, toda v sedanjih razmerah ni pričakoval uspeha noben pameten človek. Slovanski zastopniki so to pot nezlomljivi. Dokler ne pade sedanja vlada, je neumno govoriti o kakem sporazumu. Kajti, kdo naj še nadalje prenaša, kako Nemci izkoriščajo zase davčno moč naše države, kako se protivijo vsakemu dvigu slovanskega življa, nasprotujejo ustanovitvi najmanjših slovanskih šol, povrh pa s surovo silo preganjajo slovansko prebivalstvo, kjer morejo. Ni čuda, da hočejo naši poslanci enkrat energično obračunati z nemškimi divjaštvom in razbiti nemško premoč pri vladni mizi. Še manj čudno pa je, da se nemška oholost ne more sprijazniti z mislijo, da pridejo v Avstriji Slovani do vlade. Pa se bo morala prejalislej.

Slovanska Enota.

Majlni upi, ki so jih Nemci že gofili, da namreč Slovani odnehajo ali oslahe

sami sebe, s tem, da razdrobe Slovansko Enoto, so splavali 17. avgusta popolnoma po vodi. Ta dan je imela Slovanska Enota sejo, v kateri se je pokazala solidarno in sklenila sklepe, ki za vladno hoddčnost nikakor niso prijetni.

Sklepi Slovanske Enote.

Po dvehurnem posvetovanju je Slovanska Unija sklenila, da

1. proti vladnemu zistemu slejkoprej vstraja na stališču najodločnejšega nasprotstva in s sedanjim vladnim zistemom ne stopi v pogajanja.

2. Sklep glede taktike v nastopu zoper vlado si Slovanska Unija pridržuje do sklicanja državnega zbora.

Enoto pod nekoliko drugačnimi pogoji kot so to storile druge stranke. Slovanska Unija pa zahteva, da sprejmejo tudi Rusini obstoječa pravila. Nemci so že začeli razglašati, da Rusini ne stopijo v Slovansko Unijo, pa jim je kratko veselje razblijnil zastopnik Rusinskega kluba poslanec Levicki, ki je izjavil v »Narodnih Listih«, da so taka poročila neresnična.

Čas spravljivosti

med Nemci in Slovani še ni prišel. Najjasnejše pričajo dunajski dogodki. Nemci hočejo pregnati Čeha z Dunaja. In vendar biva na Dunaju četrt milijona Čehov. Nemški listi pozivajo svoje, naj ne kupujejo pri čeških trgovcih in obrtnikih. Vlada to

Slovani gospodarsko krepijo in jačijo. Pravi, da so slovanski gospodarski zavodi za samo zgago. Vsenemški suroveži protestirajo pod vodstvom opičastega Malika proti slovanskim žolam in njegovo glasilo bobna vkup svoje ljudjance, da se pripravijo na napad na češke telovadce, ki pride 22. septembra svoj tabor v Poštorni,

Vlada odobruje ponemčevalno delovanje.

Pusti namreč, da objavlja v uradnem listu, oficijelnem glasilu tržaškega namestništva »Triester Zeitung« svoje oglase Schuilverein, družba, ki si prizadeva na vse kriplje, vzgojiti iz slovanskih otrok odpadnike. Da, da. Tako umeva avstrijska vlada enakopravnost avstr. narodov,

Dubrovnik v Dalmaciji.

3. Slovanska Unija se udeleži konference Glubinskega.

4. Slovanska Unija zahteva, da se dá jesen deželniim zborom zadostni čas za zasedanje.

5. Na predlog poslanca Choca Slovanska Unija najodločnejše obsoja nečurveno gonjo, ki se vrši proti Slovantom na Nižje Avstriškem in od vlade najenergicnejše zahteva, da slovanske minoritete izdatno ščiti.

O vstopu Rusinov v Slovansko Enoto

se bo Enota posvetovala v eni prihodnjih sej. Rusini bi radi stopili v Slovansko

hujskanje mirno trpi. Seveda, če Čehi vrnejo milo za drago, je ogenj v strehi.

Ljubeznjivi Nemci

znajo nastopati proti Slovantom. Kadar sanj najbolj delajo za razpad avstrijske države, hujskajo proti nam, nosijo frankfurtarske trakove in pojo pruske himne, takrat upijejo najbolj o Slovanih-veleizdajalcih. Med te so obsodili tudi praškega župana dr. Groša, ker je govoril v Krakovu in dejal, da treba postaviti jez nemškemu nasilju. Če Slovani zahtevajo svojih pravic, pa so veleizdajalci. Tudi ni prav našim nemškim dobrotnikom, da se

Protičeški izgredi.

Vsenemškim hujskarjem so se odzvali dunajski kravateljubi fantalini. Dunajski češki delavci so napravili izlet v zabavo. V soboto 14. avgusta zvečer jih je imel parnik odpeljati v Melk. To priliko so porabili nemški demonstranti. Zbrali so se nemški fantalini v gostilni, prejemali na indijanske prsi frankfurtarske trakove, ki so jih delili voditelji s hujskajočimi letaki vred. 2000 teh demonstrantov je prodiralo proti Donavi k pristanšču, da prepreči Čehom odhod. Policija jih ustavi. Ob 9. uri zvečer odpiove parnik z češkimi izletniki. Na bregu pa divjalo nemški kro-

karji, pojo vsenemške pesmi, seveda tudi »Wacht am Rhein«, žvižgajo in kriče: »Doli s Čehi«. Slednjič odkorakajo nazaj v mesto, policija za njimi. Ker so začeli izživati policijo, jih je ta naskočila in razpodila. Za sklep so se nemški kulturonosci stopili med seboj in metali kamenje.

Nemška surovina naslednji dan.

Čehe je ob njihovem izletu v Vahavo pripeljal parnik »Franc Jožef« okoli pol pete ure zjutraj v Kromeriz. Vsenemški demonstranti so jih že čakali in imeli zasedeno donavsko obrežje. Most čez Donavo so zasedli orožniki, ker so se bali, da prično metati oljkani Nemci na češke izletnike smrdeče bombe. Nemška druhal je neotesano kričala »pfuj«, vihtela palice in hrulila »Die Wacht am Rhein«. Čehi na nemške izbruhe niso reagirali.

Uradno poročilo

potrjuje, da so Nemci več policistov nevarno ranili. Tudi so streljali na češke izletnike z revolverji. Nemški listi to trdovratno zamolčujejo. Svoječas se o ljubljanskih dogodkih niso sramovali grdo lagati in trditi, da Slovenci Nemce kar moré v Ljubljani.

Zborovanje nemških svobodomiselnih poslancev.

Nemški svobodomiselni poslanci bodo zborovali v Lincu od 4. do 5. septembra.

Mažari se zajedajo v Bosno.

V Sarajevem je že zdaj do 2000 Madžarov: uradnikov, trgovcev, obrtnikov itd. Dr. Bela Polcz, predsednik višjega deželnega sodišča (torej uradnik in sodnik povrh), je osnoval v Sarajevu madžarsko društvo. Društvo namerava postaviti v mestu madžarski dom, ki naj bi reprezentiral madžarstvo Bosne. Torej, kar smo Turkom vzeli, to si naj prisvajajo Madžari.

NAŠI LIBERALCI.

Propadlim slovenskim liberalcem tudi družba sv. Cirila in Metoda ne more pomoči. Od obmejnih Slovencev so došle ogorčene izjave o liberalcih in o Ciril-Metodovi družbi, ki je sedaj z liberalci istovetna. Najprej so izrazili svoje ogorčenje nad postopanjem liberalne Ciril-Metodove družbe Korošci, ki so bili najhuje razžaljeni, in Štajerci, potom »Slovenca« so isto storili tudi goriški Slovenci. Katoliški Slovenci so osnovali že istna šolska društva, ki hočejo ohranjati slovenske otroke veri in domovini, ne pa jih vzgajati za liberalno svojat, kot hoče to posehmal družba sv. Cirila in Metoda.

»SLOVENSKI«, PO NOVEM »NEMŠKI NAROD«

se huđuje na »Domoljuba«, ker je prinesel verno sliko o barcelonskih dogodkih. »Narod« bi rad, da bi ljudje za enkrat še ne izvedeli, kaj hočejo liberalci. Njemu na hudo bi niti ne smeli razglasiti zlodejstev, ki so jih učinili španski liberalci.

STATISTIČNI PODATKI O ŠPANSKI REVOLTI.

Pri nemirih v Barceloni je bilo ubitih od policije, vojakov in meščanske garde 18 oseb, 170 ranjenih, od izgrednikov pa 400 ubitih in 1100 ranjenih. Liberalno-socialistični divjaki v Barceloni so razdžali 61 poslopij, same cerkve in samostane, ter napravili na poslopjih in imetninah 60 milijonov kron škode.

TURČIJA IN GRŠKA.

Turki so navdušeni za boj z Grško. Turški kmetje hodijo ropat čez mejo. Pri Trikali so ugrabili 250 grških ovac. Grki se tudi pripravljajo. Vlada je vpoklicala 5 rezervnih razredov. Posojila iščejo Grki pri avstrijskih denarnih zavodih. Seveda Kretu je pač škoda Turkom vrniti. Vele-vlasti pa nočejo, da bi prišlo do vojske. Ukazale so Grški, da sname na Kretu svoje zastave, sicer izkrcajo vojne ladje moštvo in prično Korneo obstreljavati.

SRBIJA.

V Belgrad je došlo veliko vojnega materiala, osobito dinamita za izdelovanje bomb. Iz Belgije je došlo dva milijona, iz Francoske en milijon patron. Za 48 baterij brzostrelnih topov se pogaja Srbska z neko nemško in francosko tvrdko. Nemška zahteva 72,000,000, francoska pa 50,880,000 frankov.

SRBIJA IN AVSTRO-OGRSKA.

Avstro-Ogrska izroči Srbi nazaj otok Zelinica, ki so ga zasedle avstrijske čete.

OBMEJNI SPOR.

Da se določi meja med Avstrijo in Srbsko je odposlala vsaka država svojo komisijo k Drini v Losnico. Obe komisiji določite mejo skupno.

AFRIKA.

Španska vojska s Kabili je še neodločena. Kabili so vjeli španskega generala Martineza z njegovim oddeikom. Kabili ga bodo ustrelili. Na španski strani se pripravljajo na odločilen naskok. General Marina hoče prisiliti Kabile na boj na dveh straneh. Večjemu delu vojakov je odkazal Mazor, da napadejo trdno postojanko Kabilov Gurugu. Po morju pa je poslal 8000 mož, da napadejo Kabile od zadaj. Generalu Marini pošljejo še eno stotnijo na pomoč.

GROZOVITOST MULEJ HAFIDOVA.

Maroški sultan Mulej Hafid je vjel Rogi Buhamarija in nekaj njegovih privržencev in jih grozovito kaznoval. Jetnike so navezali na mule in jih prepeljali v Fez. Gledalci so pljuvali vanje. V sultanovi palači so na Mulej Hafidov ukaz enemu s kladvom razbili čeljust, drugemu iztrgali oči, tretjemu so izrezali kožo z rok, četrte roke drgnili s soljo in jih vtaknili v roko-vive.

LISTEK.

Zadnji dnevi Jeruzalema.

(Lucij Flav.)

Zgodovinski roman. — Spisal J. Spillmann D. J. (Dalje.)

Tit je spoznal njegovo propalost. »Tempeljsko zlato?« vpraša potrtega starca. »In ti si ga ukradel! Zgrabite tatu in ga pribijte na križ! Na križ z vsemi njegovimi tovariši! Doslej sem bil preveč usmiljen in prizanesljiv temu mestu! Odsihmal naj občuti tudi pravo čednost Rimljana — neupogljivo strogost! Peljite jih pred obzidje in postavite križe! Takoj!«

»Gospod, vseh ujetnikov je nad osemsto! Kje naj dobimo lesa za toliko število križev?« se drzne vprašati stotnik.

»Privežite in pribijte po dva na en križ, prvega spredaj, drugega zadaj! Pripravite lesa, ako je tod vse posekano — in najsi bo oddaljeno sto tečajev! Saj rabimo itak veliko množino lesa za nove nasepe, s katerimi prinčnemo jutri! Stran z njimi, takoj na križ! Tat tempeljskega zaklada naj dobi med njimi častno mesto!«

Na ustnah ben Kajfe je zaigral blazen smehljaj, še strašnejši kakor njegovo prejšnje jadikovanje. »Na križ, na križ! Oj veselja! Tako smo tudi mi klicali in vriskali, ko sem bil mladenič, star kakih dvajset let, in smo od Poncija Pilata izsilili smrt nedolžnega Nazarenca! Zaklinjam vas, dajte mi vsaj perišče zlata, ah, vsaj majhen košček!«

Njegova prošnja je zamrla med sirovim krohotoom vojakov, ki so zgrabili nesrečneža in njegove tovariše, da jih popeljejo k bičanju in križanju.

Tit se je vrnil v svoj šotor. Odtod sta Lucij in Benjamin ves čas opazovala strašni prizor, ki se je bil ravnokar zaključil. Deček bi se bil najrajši zgrudil k nogam svojega gospodarja ter ga prosil usmiljenja in milosti za moža, ki je nekaj tako kruto ravnal z njim. Toda Lucij mu ni dovolil tega koraka. »Tvoje prošnje bi bile zaman! Tit je silno potr zaradi današnje nesreče,« dé tribun dečku. »Zdi se mi umestneje, če ga jaz poprosim milosti, ko bo nekoliko mirnejši.«

In res ga je Lucij poprosil večkrat, ali zaman. Trdosrčni Rimljan se ni dal omehčati. Nepopisna beda, ki je postajala od hipa do hipa strašnejša, je priguala vsak dan kakih petsto in še več meščanov v rimski tabor. Vsi so bili križani, nihče se ni vrnil v mesto! V dolgih vrstah so stali križi v dolini Jozafat, vzporedno s Kedronom in na zapadnih in južnih gričih jeruzalemske okolice; na vse možne načine so pribili in privezali rimski vojaki nesrečne žrtve na trda bruna.

Ko je tribun Lucij Flav nekega dne nalahno očital svojemu poveljniku preveliko trdosrčnost, mu je ta odgovoril: »Strašni pogled na te dolge vrste križev bo morda vendarle ganil trdovratne Jude, da nam bodo prostovoljno odprli mestna vrata. Pa tudi vojaki morajo pri svojem

trudapolnem delu dobiti neko nadomestilo za igre v cirkusu in amfiteatru. Sicer pa vedi, da nečem o tej novi krščanski melukuznosti, ki jo opažam na tebi, odsihmal ničesar več vedeti; bojeval se bom po starih rimskih šegah in si prepovem vsako nadaljno vmešavanje v moje razsodbe!»

Zalostno je bilo srce tribunovo, ko je moral zamreti v njem vsako upanje na rešitev nesrečnih Judov. »Tako brezčutnost in trdosrčnost, kakoršno opazuješ na Titu, katerega imenuje svet „sladkost človeškega rodu“, more vzgojiti edino poganška vera,« je pristavil Lucij Benjaminu. »Zdaj vidiš, kako potrebno je bilo, da je prinesel Sin božji na zemljo vero ljubezni in usmiljenja!»

Benjamin vkljub tem besedam ni mogel doumeti tolike trdosrčnosti. Zgrudil se je Titu k nogam in ga prosil usmiljenja za tako veliko število ujetnikov. »Blagor usmiljenim, ker bodo usmiljenje dosegili!« prosil z objokanimi očmi poveljnika. Titu je sicer vseh dečkova odločnost in možatost, ker si upa prositi za svoje rojake, vendar ga končno nevoljno odslavi, rekoč: »Ne potrebujem usmiljenja in ga ne iščem pri nikomur, niti pri bogovih! Jaz iščem edinole pravice in jo zahtevam povsod, ako pa ne zaslužim slave in zmag, naj mi je ne podelijo bogovi! Prosičiti ne maram nikjer, niti pri nebeščanih! Hodi, oče, in se ne prikaži nikoli več predme s temi neslanimi krščanskimi nauki! Jaz sem Rimljan!« Tako je govoril ponosni in samozavestni Rimljan, čigar srce še ni okusilo sladkosti veselega oznanila Kristusovega.

Odslej si niti Lucij niti Benjamin ni drznil ponoviti svoje prošnje pri trdosrčnem poveljniku. Zato pa so toliko pogostejše naznanjale nočne straže Titu, da so vidеле tribuna Lucija Flava in malega Benamina hoditi krog umirajočih križancev; čestó so pripovedovale, da sta slednja dva podajala nesrečnim trpinom vrč vode in je deček govoril z njimi v njih domačem jeziku; prišli so celo stražniki, ki so zatrjevali, da so videli na lastne oči, kako sta tribun in deček tuintam z vodo oblivala glave križanih Judov.

»Pustite ju v miru!« je odgovoril Tit stotnikom, ki so mu sporočali te in podobne novice. Sam pri sebi pa si je mislil: »Vsekako čudni in nedoumni so mi ti kristjani! Kaj bi se zgodilo, če bi naši potomci sprejeli vero teh pomehkužencev? Kdo vé, kaka usoda bi potem doletela mogočno rimsko cesarstvo?»

ENAJSTO POGlavJE.

Vojni svet.

Začetkom meseca junija je ukazal Tit obdati celo jeruzalemsko mesto z močnim obzidjem, katero je ojačal z mnogoštevilnimi stolpi. Njegova dolžina ni znašala nič manj nego dve uri hoda. Gradivo za to vojaško zgradbo so dobivali Rimljani iz podrtin in razvalin obeh osvojenih in porušenih delov mesta. Posamezne legije so kar tekmovalle med seboj, katera bo najprej dovršila svoje delo. Vkljub temu skoro ne moremo verjeti poročilu Flavija Jožefa, ki trdi, da je bilo že v treh dneh zgrajeno celo obzidje.

Stolpe, ki so se dvigali vrh obzidja, je zavaroval Tit z močnimi stražami, presledek med posameznimi stolpi pa so noč in dan obkolejevali oddelki vojaštva, dočim so poveljniki in višji častniki sleherno noč nadzirali vse posadke krog obzidja.

Tako je izginilo vsako upanje, da bi ta ali oni skrivaj vtihotapil v nesrečno mesto zalogo živeža, beda in stiska sta priklopili do vrhunca. Vsak dan je pomrlo na stotine ljudi zaradi pomanjkanja in lakote. Že zdavnaj se meščanom ni ponudila ugodna prilika, da bi zagrebli mrličje. Polagali so jih pred mestna vrata, ali pa jih izpuščali čez skalnate obronke zunaj mesta v jarke in prepade. Tuintam je že kapljala gniloba od posameznih čeri in okuževala ozračje. Po preteku treh mesecev je bilo samo pred enim mestnimi vrati nakopičenih stoimpetnajst tisoč mrličev. Flavij Jožef čeni število nepokopanih mrtvecev nad pol milijona. Nato so pričeli stiskani meščani odkladati mrličje v zapuščena stanovanja, tako da je bilo končno celo mesto podobno velikemu grobu gnilobe in trohnobe. Poleg vsega tega je pripekalo nad nesrečnim mestom in templjem žgoče palestinsko solnce in neprestano vsipalo svoje ognjene žarke z neba, ki je bilo slično kakor velik obok iz razbeljene kovine.

Tuintam se je Rimljanom dozdevalo, da je Jeruzalem popolnoma izmrl; niti klica niti šumenja ni bilo čuti z njegovih ulic v tabor. Le iznad svetišča se je redno dvigal oblaček dima, ki je pričal o vsakdanjih daritvah, in z njegovih višin so še vedno donele trobente in naznanjale pričetek sobote ali praznika. In kadar so se Rimljani drznili v obližje mesta, je zagrmelo po stolpih in po obzidju na tisoče bojevnikov, ki so sprejeli napadalce s celo ploho puščic in se rogali njihovim pozivom, naj jim prostovoljno izročijo mesto.

Tako je minjla prva polovica meseca julija. Z mračnim in nezadovoljnim obrazom se je vrnil Tit na večer enega izmed žgočih dnevov, ki so se zdaj neprenehoma vrstili v tabor. »Teh razmer mora biti konec,« je dejal Luciju Flavu, »ako ne, nas bo kuga pregnala iz obližja tega od bogov prokletega gnezda.«

»Novi nasipi ob Antoniji so že tako dolgi, da bodo naši stenolomi že v nekaj dneh lahko pričeli svoje delo,« odgovori tribun.

»In potem se bodo pogreznihi kakor zadnjič, da jih požre ogenj sovražnikov,« ugovarja poveljnik.

»Tega se nam ni bati,« dé Lucij. »Izkopali smo rov v nasprotni smeri in posrečilo se nam je izrutati precejšnjo kopicu orjaških kamnov izpod obzidja. Bil sem sam tamkaj in nisem od nikoder slišal kopati sovražnikov, tudi če sem pritisnil uho na zemljo in pazno poslušal.«

»Dobro znamenje. Toda odslej se ne smemo več obotavljati. Tako, ko bo kod zazijala kaka vrzel, četudi tako ozka, da bi se mogel skozi njo preriti samo poedinec — noter! Ti boš poveljeval onemu oddelku napadalcev, kakor sem ti bil obljubil!«

Tu prekine Tita došel stotnik ter mu naznani, da se bliža od Gofne s jaina četa konjenikov, ki spremljajo v svoji sredi ženo Amazenko. »Berenika!« vzklikne Tit presenečen. »Na noge, Lucij, iti ji morava nasproti!«

Lucij, ki je že od pričetka obleganja opravljal pri svojem gospodu službo pribočnika, se ni mogel odtegniti temu povabilu, dasi mu je bilo zelo nečlubo. Ukloniti se mora njegovi želji, in ko se odene Tita v svoj škrlatni poveljniški plašč in si položi na glavo pozlačeni šlem, odhitita na iskrih, lahko osedlanih konjih iz tabora. Ko odhajata skozi glavna taborska vrata, naroči poveljnik tamšnjim častnikom, naj pripravijo vse potrebno za dostojen sprejem prihajajoče kneginje.

Ni trajalo dolgo in že je spoznala Berenika Titovo postavo; zapustila je svoje spremstvo in odhitela naprej, da se mu pokloni: »Ali si že kje videl lepšo in ponosnejšo žensko?« vzklikne Tit proti tribunu, ki jaha ob njegovi strani. »Poglej, kako sedi na konju, kako se ji poda zlati prsni oklep in lesketajoči šlem vrh njenih svilnatih las! Ali se ti ne zdi pripravna in vredna, da bi bila z menoj vred odlična s krono rimskega cesarstva?«

Lucij je vesel, da Tit ni čakal njegovega odgovora, ampak je izpodbodel konja in oddirjal proti bližajoči se kneginji. Vendar mu sledi v primerni oddaljenosti in vidi, kako suče in obrača poveljnik z dovršeno jahalno umetnostjo svojega iskrega konja ob strani Berenike in ji konečno poda v pozdrav svojo desnico. Oddaljen je le toliko, da še vedno natančno vidi pogled in očarujoči smehljaj, s katerim pozdravlja kraljica cesarjevega sina.

»Minerva gre,« sliši tribun iz Titovih ust: »zdaj mora zmagati moje slabomno orožje.«

»Junak in razdiralec obzidja, kakor si ti, ne potrebuje nikogar za dosego zmag,« se zasmije kraljica.

»Pač. Ako ne podpira ženina bistroumnost moževih sil in moči, ni mogoče dovenca zmagati!«

»Bila sem uverjena, da si že napel zmagal. Nisem te prišla podpirat v boju, prišla sem te venčat s krono zmagalca, da me i ti svoj čas ovenčaš s cesarsko krono. Gotovo se še spomniš, da mora v ozadju goreti Jeruzalem, ko mi boš izročal cesarsko krono.«

V tem hipu zagleda in spozna Berenika tribuna Lucija Flava. Samo kratek trenotek strmi predse v neprijetni zadregi, potem se pa odzove vojaškemu pozdravu svojega nekdanjega ljubljence s hladnim poklonom in se vede, kakor bi ga svoje žive dni ne bila nikoli videla. Luciju je to zelo po godu; tudi zdaj ostane oddaljen od knežje dvojice, kakor zahteva od njega vojaški običaj.

»Dragi Tit,« prične iznova Berenika, »oprosti, da se ti bližam pred vsem kot zaščitnica svoje ljubljene domovine. Pravično in pametno se mi zdi, da preganjaš z orožjem zlobne upornike. Toda kaj je zagrešila dežela, ki jo pustošijo tvoji vojniki? Saj je niti ne poznam več. Zdaj jaham že več kakor sto tečajev po pokrajini, ki mi je danes popolnoma tuja. Moja

dražestna Judeja in zlasti okolica jeruzalemska sta bili nekdanj pravi raj lepote in rodovitnosti. Povsod si lahko zri vrtove, pristave, vinograde, oljke, težko obloženo smokvino in granatno drevje, med pisanimi travniki in belimi vasicami pa so vsepovsod zelenele goste šume in hladne goščave. Vse to je zdaj pomandrano! Ni hiš, ni drevja, ni grmičevja na daleč in široko! Človek bi mislil, da tava po puščavi in ne po blagoslovljeni deželi, po kateri se je nekdanj cedilo mleko in med!»

»Žal mi je, da govoriš resnico,« odgovori Tit. »Tudi mene zaboli srce, kadar se ozrem po tej deželi; tvoji trdovratni in svojeglavni rojaki so me prisilili tako da ječ. Požgali so mi nasipe in zato so morali moji vojaki devetdeset tečajev narokrog posekati vse gozdove in dobrave, da so pripravili gradivo za nove nasipe, ki so zdaj zopet dodelani. Sicer pa ne obupavaj, blagodejni mir bo deželi zacelil rane, ki jih je vsekal rimski meč. Kmalu boš lahko videla še hujše grozote naše vojske. Ne zgražaj se, če ti povem, da gnije kakih pol milijona mrličev pod vročim palestinskim solncem! Pri boginjah-maščevalkah! Zdi se mi, da prihaja smrad celo semkaj!«

Berenika prebledi in pravi: »Resnično; poprej nisem vedela, kaj je, zdaj mi je vse jasno. Že doma sem pričakovala kaj takega, zato je morala suznica vzeti na pot deliteča olja in dragocenih dišav. Na, vzemi robec, ki je sveže namočen z dišavami!«

(Dalje prihodnjič.)

Peter Mayr, junaški Tirolec.

(Črtica iz junaških tirolskih bojev.)

Ni ga skoraj ljudstva na zemlji, ki bi se tako odlikovalo po svoji iskreni ljubezni do domovine ter sklanati zvestobi do vladarske hiše, kakor je tirolsko ljudstvo. To je pokazalo posebno leta 1809, ko so Tirolci neustrašeno branili svoj dom ter vero svojih očetov proti nasilnemu Napoleonu. Boj ta je bil neenak: priprosti kmetje, slabo oboroženi, so se morali boriti z zmage vajenimi armadami; trikrat so pognali kmetje sovražne čete iz dežele; zmago jim je vselej priborila njihova hrabrost in junaštvo. Junaki so bili Andrej Hofer, Jože Špekbaher . . .; še več, junak je bil vsak posamezni bojevnik zase. Vedeli so, zakaj so se bili; in ta zavest jih je usposobila, da so največje težave prenašali s svetim navdušenjem. Med temi junaškimi kmeti pa so se odlikovali posebno oštirji, ki so vsled svoje veljave in velike skušnje navadno načelovali posameznim trumam.

Eden teh oštirjev je bil Peter Mayr. Zibelka mu je tekla v bližini Bocena ob reki Mahr; bil je ta mož občeno spoštovan. Z Andrejem Hoferjem sta si bila dobra prijatelja in ko je ta pozimi in spomladi leta

1809 svoje ljudstvo vodil proti sovražnikom, mu je zvesto stal na strani, Peter Mayr se je udeleževal skoraj vseh bitk, posebno pa se je odlikoval pri tretji slavni bitki na gori Izel. Francoski general Lefebvre je preko Solnograda udrl v Tirole ter je podjarmil vso deželo tje do Brenerja. Tudi od juga so pritiskale sovražne čete ter so prodrle tja do Tridenta. Tako je le majhen del dežele bil prost sovražnikov.

Avstrijske čete so zapustile deželo. Mnogi tirolski vodniki so začeli obupavati; celo Špekbaher je začel misliti na beg. Toda Hofer se ni premaknil; on z upanja ni izgubil. Na jugu so sovražnika kmalu zapodili; težje je bilo to na severu. Peter Mayr je zbral svoje brambovce ter je hitel proti severu, če so mu tudi odsvetovali, da ne. V briksenški soteski se je vnela srdita bitka. Tirolci so v beg pognali francoskega generala Rouyerja, ki je izgubil 53 častnikov in 1200 mož. Ta zmaga je Tirolcem vrnila pogum; junaštvo Petra Mayerja je navdušilo celo inško dolino in še posebno Špekbaherja k novim bojem. 6. avgusta so se združile vse tirolske čete blizu Sterzinga; podali so si tam roke Hofer, Mayr, Haspinger, Špekbaher in Strub ter podili sovražnika preko Brenerja proti Inomostu; 12. in 13. avgusta so zavzeli Inomost; Tirolska je bila že tretjič osvobodjena.

Toda dne 14. oktobra je bil sklenjen nesrečni mir v Schönbrunn; cesar Franc je moral Tirolsko odstopiti. To žalostno vest je cesar postal zvestim Tirolcem po plemenitem Lichtenturnu, Evgen, namestni kralj v Italiji, je nato ukazal, da morajo vsi Tirolci orožje odložiti, kakor se je to v miru sklenilo; ako bi tega ne storili, bi jih smatrali kot upornike. Hrabro ljudstvo kar ni moglo verjeti, da bi bili vsi boji zastoj. . . . Toda prišlo je drugače. Prenašali vodniki pa, kakor Haspinger in Kolb, so trosili nasprotno govorico, da je vest o miru samo izmišljena od sovražnikov, da bi se ti na ta način lažje polastili dežele. Razširjali so vest, da se Napoleon že umika ter da ga preganjata vojvoda Karol in Ivan. Mnogi Tirolci so verovali tem nesrečnim govoricam — sebi v škodo. V četrti bitki na gori Izel so bili nato Tirolci razbiti. Kruto so jih jeli sovražniki preganjati. Vodniki so deloma pobegnili; drugi se pa od domače grude niso mogli ločiti. Skrivali so se v samotnih, s sneženimi plazovi zakritih planinskih kočah ter so radovoljno prenašali vsakovrstne muke za drago domovino in cesarja. Na njihove glave so postavili Francozje velike nagrade; toda noben pošten Tirolec se ni polakomnil denarja. Naposled se je našel izdajalec, ki je izročil Mayra sovražniku. V Bocenu se je sešlo vojno sodišče: Mayr je bil obsojen v smrt. Njegova uboga žena in otroci se niso dali utolažiti. Več plemenitih gospej je šlo nato prosit vrhovnega generala Baraguaya, naj vrlému možu prizanese ter mu reši življenje.

General je bil blag mož in je Mayra visoko spoštoval; rad bi ga rešil smrti, pa ni smel; jasna je bila krivda njegova. V tej stiski je predlagal njegov pobočnik, kateremu je Peter Mayr nekoč otel živ-

ljenje, naj vjeti Mayr pismeno izjavi, da o sklenjenem miru nič ni vedel; na tak način bi ga potem lahko oprostili. Generala je bil predlog všeč. Vsi veselji so hoteli general, pobočnik, žena in otroci v ječo ter so Petru Mayru ponesli veselo sporočilo. Toda ta je odločno izjavil, da z lažjo ne čeršešiti sebi življenje. Pobočnik je nato opozarjal svojega rešitelja, naj si vendar ohrani življenje, saj je to dolžan svoji domovini in rodbini. Toda vrli mož je ostal trden. Sedaj so jeli vsi vanj tiščati; žena je tarnala in ga prosila s solzami, brat mu je prigovarjal, njegovi otroci so mu jokaje klicali:

»Očka, ostanite pri nas, ljubi očka; ne pustite, da bi vas ustrelili; vi nas ne smete zapustiti!«

Oče pa je ostal neomajan. Sedel je na postelj, prijel je najstarejšega dvanajstletnega sinčka za roki ter mu je rekel:

»Peterček, ali imaš ti kaj ateja rad?«

»Toda, očka, kako morete kaj tacega vprašati?«

»Ali se še spomniš, kako sem te lansko leto nabij?«

»Še, še, očka. Načel sem vas, ker sem s tem hotel rešiti brata, da bi ne bil tepen!«

»Zaradi laži torej sem te natepel. Kaj ni laž nekaj hudega?«

»Je, je, oče! Katekizem pravi, da ne smemo lagati, ker je greh!«

»Torej, Peterček, poglej mi v oči! Kaj misliš, ali smem lagati, da bi tako smrti ušel in bi pri vas ostal? Povej mi prav odkritosrčno, kaj ti praviš?«

Ah, moj Bog! Kaj naj reče Peterček družega, kakor da oče lagati ne sme; in vendar: očetovo življenje je v nevarnosti. To je dobro vedel. Deček je začel jokati, je pokleknil ter je svoji nedolžni ročici stegnil proti očetu: »Ah, moj Bog! Oče!« je zdihnil.

»Čuj, Peterček, le povej mi, ali smem z lažjo si rešiti življenje?«

»Ne, oče, tega ne smete storiti.«

Peter Mayr je nato raztrgal ono pisanje, ki bi ga moral podpisati. S tem je bila njegova smrtna obsodba zapečaten.

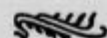
»Bog naj vas obvaruje, dragi otroci! Bodite pridni! Molite zame in za mater, ubogajte jo! Radi imejte tirolsko deželo in cesarja Franca celo življenje ne pozabite. Obvaruj vas Bog!«

To so bile njegove poslednje besede.

Dne 20. februarja 1810 je bil njegov smrtni dan; umrl je kot spričevalec resnice. Stojč in z odprtimi očmi je poveljeval sam vojakom: »Živela Tirolska in naš dobri cesar Franc! Strelajte!«

Njegova domovina ga ni pozabila. L. 1900 so mu postavili v Bocenu krasen spomenik. Spodaj je uprizorjen oni dogodek v ječi: nad njim se dviguje kalvarska skupina: Kristus z Marijo in križalci. Svoj pogum je zajemal Peter Mayr iz svoje žive vere; za njo in za svojo domovino je dal življenje in kri.

Teotim.

Razgled po domovini.

Duhovniške spremembe v ljubljanski škofiji. Premeščeni so čč. gg. kaplani: Iv. Baloh iz Dobropolj v Staro Loko, Ivan Mikuž iz Stare Loke v Škofjo Loko, Andrej Orehek iz Ribnice v Dobropolje, Matej Dagarin iz Št. Jerneja v Ribnico. — Nameščen je č. g. novomašnik Peter Likar za kplana v Št. Jerneju. Čč. gg. Josip Fröhlich, kaplan v Kranjski gori, in Ivan Kmet, kaplan v Boštanju, ostaneta na dosedanjem mestu.

Naša »Družinska Pratika« s podobo sv. Družine na naslovni strani je ravnokar izšla za leto 1910 in se že dobiva skoro po vseh trgovinah v mestih in na deželi. Ker pa se semtertje še dobe trgovci, ki mesto »Družinske Pratique« vsiljujejo kupovalcem razne druge pratike, ki niti z daleka ne dosežajo naše pratike, opozarjamo naše bravce, da povsodi odločno zavrnejo vsako drugo pratiko in zahtevajo le našo s podobo sv. Družine. Ravnajmo se tudi v tem oziru strogo po geslu »Svoji k svojim!« Kdor si letos omisli našo »Družinsko Pratico«, mu ne bo žal za borih 24 vin. Somišljeniki, širite je povsodi!

Štajersko romanje v Marijino Celje se je izborno obneslo. Udeležilo se ga je nad 700 oseb.

Liberalni učitelji so v Mariboru na zborovanju se izrekli za brezversko šolo. Takim ljudem naj izročita slovensko ljudstvo mirnim srcem svojo deco? Poslanci na noge! Brezverce ne maramo v šoli!

Iz Ribnice. Shod katoliškega dolenskega dijaštva v Ribnici dne 16. t. m. se je vršil nad vse sijajno. Med udeleženci smo opazili državnega in deželnega poslanca Jakliča in deželnega odbornika dr. Pegana, mnogo duhovščine in nad 100 naših navdušenih dijakov.

Liberalno učiteljstvo je imelo zadnjo nedeljo in ponedeljek zborovanje svoje zaveze v Mariboru. Navduševali so se, da jim ne upade pogum v boju proti katoliškim strankam. Revčki še vedno ne spregledajo, da so na krivih potih. Kadar koli se sestanejo liberalni učitelji, slišimo le dvoje: zvišanje plač in boj proti katoliškim strankam. Vsled tega pa živjajo tudi zaslužno veljavo med našim ljudstvom.

Duhovniške spremembe v mariborski škofiji. Preč. gospod kanonik dr. Martin Matek je imenovan ravnateljem mariborskega bogoslovnega učilišča, podravnateljem pa častiti gospod dr. Josip Somrek. — Č. g. profesor Ivan Kociper pride kot prefekt v dijaško semenišče.

Weibelnova cerkvena pušica se je v cerkvi Žalostne Matere božje na Gori pri Mokronogu izvrstno obnesla. Tat Trtnik, katerega so ujeli v Trebelnem, je poskušal tudi na Gori svojo umetnost. Vtaknil je limanico v pušico, a venkaj ni dobil nič, nož v pušici je limanico narezal, obenem se je sprožil na pušici napis »tat«. Niti vinarja ni dobil! Najtopleje priporočamo vsem pušice Weibelnia iz Ljubljane.

Drugo hrvaško romanje v Lurd. Dne 9. t. m. se je odpeljalo z Reke 380 hrvaških romarjev v Lurd. Pred odhodom sta

škofa makarski in vodja romanja dr. Juraj Carič blagoslovila umetniško izdelano bandero romarjev ob oblihi asistenci. Dr. Carič je imel na kolodvoru še kratek nagovor in nato je vlak odpihal. — Preteklo nedeljo se je odpeljal z Dunaja velik romarski vlak v Lurd. Med romarji je bilo tudi nekaj Slovencev.

Škof Stariha, ki se je bil odpovedal svoji škofiji v Ameriki, se stalno naseli v Ljubljani. Ameriški škof Trobec je odpotoval pred tednom nazaj v Ameriko.

† Č. g. Franc Svetičič. Dne 2. avgusta je umrl v Tomaju na Krasu po štiri letni mučni bolezni č. g. Frančišek Svetičič, duhovnik v pokoju. Pokojnik se je porodil v Cerknem na Goriškem leta 1839 in je bil sedaj v 71. letu starosti. V duhovnika je bil posvečen 1863. leta. Pogreb se je vršil dne 4. t. m. Vodil ga je preč. msgr. Matija Sila, tomajski dekan, v spremstvu petero drugih duhovnikov. Blagi pokojnik se priporoča v molitev. Naj v miru počiva!

Duhovniške vesti s Primorske. Veleč. g. Anton Šok, sedanji administrator v Dolenji Tribuši, pojde za župniškega administratorja v Jagersče; č. g. Josip Kos, kaplan v Cerknem, za župniškega administratorja v Dol. Tribuši; č. g. Ivan Kenda, drugi kaplan v Cerknem, je imenovan za prvega kaplana ravnatom, na njegovo mesto pride č. g. Josip Vodopivec, kaplan v Črničah; č. g. Alojz Majcen, novomašnik, je nastavljen za kaplana v Črničah. — Pretekli teden je minulo 25 let, odkar sta darovala prvo sveto mašo preč. gospoda Anton Berlot, dekan v Kanalu, in Miklavž Kocijančič, župnik v Ročah na Tolminskem. Naše pristrčne čestitke! — Petindvajsetletnico mašništva je praznoval na slovesen način v župni cerkvi sv. Roka profesor veronauka na višji gimnaziji v Gorici, preč. g. Frančišek Cleri.

Pri volitvi zdravstvenega zastopa za občine Raka, Bučka in Studenec so izvoljeni dne 13. t. m. pri okrajnem glavarstvu sledeči možje: Franc Šiško, župan na Raki, Vinko Bon, tigovec in posestnik na Raki, Alojzij Humek, posestnik v Gradišču, Frančišek Selak, posestnik na Bučki, Martin Golob, posestnik v Sp. Radelci, Franc Zinderšič, posestnik na Studencu in Alojzij Jane, posestnik na Studencu. Namestnikom pa: Franc Baže, posestnik v Arovem in Franc Veis, župan v Bučki. Bivši predsednik zdravstvenega zastopa je seveda radi lepšega se izvolitvi odpovedal, kar se mu je tudi dogodilo. S svojim glasovanjem je volivnemu komisarju delal nepotrebno pisanje, ker ob izidu volitve je ostal le na — cedilu. Izvoljeni so vsi vrli somišljeniki S. L. S.

Iz Zatičine se poroča: Na jako slovesen način smo praznovali god sv. Bernarda. Slovesno sveto mašo je daroval mil. g. stolni prošt Sajovc iz Ljubljane, slavnostni govor je govoril veleč. gosp. stolni kanonik in zlatomašnik Kajdiž. — Semenj je bil izborno obiskan. Prodalo se je mnogo živine.

Vera je privatna stvar. Na Dunaju je bil te dni obsojen socialni demokrat Anton Soukup, ki je izjavil, da je »konfessionlos« (t. j. brezverec), na štiri mesece zapora, ker je neki križ ob razpotju najprej opljuval, potem cvetlice in ograjo potrgal, križ pa v jarek vrgel. Pa pravijo, da je vera privatna stvar. Taki so socialni demokratje, ki love tudi naše delavstvo, da bi ga otrovali z nevero in brezbožstvom.

Protestantsko gibanje med Slovenci. Pred nekaj leti je začela »Svobodna misel« iz Prage agitirati med Slovenci v prilog lutrške vere. In res se je tem slavnim slovenskim agitatorjem za suženjstvo pod nemško protestantsko vero vsedlo nekaj Slovencev na limanice, zlasti liberalni dijaki. Sedaj je pa pričel slovenske pokrajine s pomočjo slovenske inteligence preplavljati protestantski list pod imenom »Blagovestnik«. Posebno radi ga pošiljajo na ženske naslove, hotoč si te prve pridobiti za krivo vero. Ta listič urejuje protestant Anton Chraska v Ljubljani. Po eni strani hvali »Blagovestnik« Kristusa, na drugi pa nesramno obrekuje in sramoti njegovo sveto rimsko-katoliško cerkev. Ta sejalec hudičevega semena med vernimi Slovenci ni toliko vreden, da bi ga človek poštenega imena le omenjal. In predavanja tega človeka je poslušala slovenska inteligenca v »Mestnem domu« v Ljubljani pred enim letom z odprtimi usti. Vprašali bi le radi znano gospo, ki hoče veljati za voditeljico Slovenk v Ljubljani, kako se je kaj pri tem počutila. Ali ji morda vest ni ničesar očitala, da vodi slovensko inteligenco v naročje suženjstva nemške protestantske vere. Septemberski dogodki v Ljubljani so jo samo za nekaj ur pretresli. Ljubljančanje vedo več o tem povedati. Slovenske žene in može pa, ki so trdne katoliške misli in vere, pa pozivljamo, naj to protestantsko cunjjo vrnejo takoj, ko jo dobe v roke.

Za šolska zdravnika na ljubljanskih ljudskih šolah sta imenovana gospoda dr. Demšar in dr. Rus.

»Slovenski dom«, katerega vsiljujejo liberalci po celi deželi, je za »Narodno« najostudnejši list, ki polni svoje predale edinole z lažjo in obrekovanjem. Ni čuda, ako ta list pošteni možje vračajo. Vsak teden ga priroma po cele množine na ljubljansko pošto. Prav tako! Kdor podpira oziroma naroča »Slovenski Dom«, je nasprotnik krščanstva in pa očitni liberalce.

Oddaja plemenskih bikov. Deželni odbor kranjski bo te jesen oddajal po znižani ceni plemenske bika pingavskega, simentalkega in sivega, oziroma rjavega plemena muredolskega, montafonskega in algaškega roda. Zvinorejske zadruge dobijo bika za polovično ceno, zasebniki in občine pa za tretjino nakupne cene. Deželni odbor plača nadalje vse prevozne stroške za plemenske bika, če se isti nabavijo izven dežele, in potnično odposlanca vsake zadruge, ako se udeležijo nakupa. Kdor hoče pod gornjimi pogoji dobiti plemenskega bika, mora se zavezati z reverzom, da bo bika toliko časa redil za ple-

me, dokler bo isti v to sposoben. Živino-rejskim zadrugam, ki si hočejo nabaviti plemenskih krav, povrne deželni odbor voznišino za krave in potne stroške odposlancu vsake zadruge. Prošnje je vlagati do 15. septembra 1909 pri deželnem odboru v Ljubljani. Pozneje deželni odbor letos ne bo delil bikov po znižani ceni. — Od deželnega odbora kranjskega. — V Ljubljani, dne 19. avgusta 1909. — Deželni glavar: Suklje.

Ob stoletnici slavnih tirolskih zmag. Pod tem naslovom smo v zadnji številki »Domoljuba« popisovali junaštvo neustrašenih tirolskih kmetov, ki so pod vodstvom kmeta Andreja Hoferja tako uspešno branili vero in domovino proti mogočnim vojaškim silam, da so danes vzor plemenitim junaškim činom in pozna svetovna zgodovina malo takih junaških zmag, kakoršne so si priborili vstrajni Tirolci pred 100 leti pod vodstvom Andreja Hoferja. V spomin na te dogodke je priredil č. g. župnik Fran Rihar za ljudske odre na deželi krasno igro, ki je najbolj pripravna, da se navduši mili slovenski narod in ojunaci v ljubezni do Boga in domovine:

Andrej Hofer, tirolski junak. Ljudska igra v petih dejanjih s predgovorom in sklepno sliko. Cena 80 vin., 10 izvodov 5 K, založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. Igrokaz proslavlja tirolskega junaka Andreja Hoferja, ki je leta 1809. (torej pred sto leti) tako srčno in neustrašeno branil vero in dom proti veliki premoči silnega Napoleona. Z občudovanjem zremo na tega slavnega moža, polnega ljubezni in navdušenosti za vse dobro in plemenito, vstrajnega in odločnega pri delu za Boga in domovino. Priprost kmet, brez izobrazbe, toda veren in kremenitega značaja ter zlatega srca, je postal zaupnik ceslega svojega naroda, postal je njegov vrhovni poveljnik, ki je nepremagljive Napoleonove vojake trikrat pognal čez mejo ter se povspel do najvišje časti v deželi, da je v cesarjevem imenu vladal v cesarski palači. Pa tudi za trenutek se ni prevzel na višini svoje slave skromni junak. Sebe ni nikdar iskal; kar je storil, je storil iz ljubezni do Boga, cesarja in domovine. V tej ljubezni za tako vzvišene vzore, ki so navduševali ves njegov narod, si je priboril slavne zmage; ti vzori so mu dajali pogum pri padcu in v smrti. . . . Dne 10. februarja leta 1810. pa je izkrvavelo v trdnjavskem zidovju Mantove najblažje in najzvestejše tirolsko srce — srce Andreja Hoferja, ustreljeno od francoskih krogelj. Tudi naš narod naj se navdušuje za svete vzore ob krasnih prizorih te zgodovinske igre. — Ne samo uprizorjena na odru bo vspevala ta igra; knjižica naj se čita tudi doma v družinah, saj je snov silno zanimiva, pa tudi zelo koristna.

Za zabavo in pouk otrokom priporočamo novi knjigi s podobami:

Hitra vožnja po železnici. Knjiga s podobami za otroke. Cena 1 K 60 v.

Slovenski A B C v podobah. Cena 80 v, trdo vezan 1 K 20 v.

Ako hočete narediti svojim otrokom prijetno presenečenje in veselje in ako hočete, da se bodo igrave naučili brati, jim kupite te dve knjigi. — V obeh knjigah so

lepe, večbarvne, zanimive slike in poleg vsake slike kratka na sliko se nanašajoča, otroškemu razumu primerna pesmica. Knjigi naj bi prodrli v vsako slovensko družino otrokom v pouk in prijetno zabavo. Naročata se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

G. organiste in cerkvene pevske zборе na deželi opozarjamo na krasne in lahke **Riharjeve skladbe**, katere je za mešan zbor na novo uredil č. g. Fran Kimovec pod naslovom »21 pesmi našemu Gospodu« (Rihar renatus). Zbirka obsega dve božični, štiri postne, dve velikonočne, eno za Vnebohod, osem za sv. Rešnje Telo, 1 na čast sv. Trojici in tri razne pesmi. Ker bo zbirka izborna služila in zelo povečala cerkveno slovesnost ob Gospodovih praznikih in raznih prilikah, naj je ne manjka na nobenem cerkvenem koru. Cena partituri znaša 3 K. posameznim glasovom pa 40 v. Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Prelat Rozman umrl. Žalostno so se oglašali zvonovi mestnih cerkva ljubljanskih v petek, 20. t. m., ob petih zjutraj. Naznanjali so smrt enega najboljših mož, milostnega gospoda šentjakobskega župnika, častnega kanonika in prelata Janeza Rozmana. Njegovih zaslug na cerkvenem in socialnem polju ne moremo popisati, ker so preobile. Vsi Ljubljaničanje predobro vedo, kaj je bil in s kako vnemo je deloval ranjki gospod prelat. Krasna šentjakobska cerkev, lepo novo župnišče so njegovo delo. Koliko dobrega je storil revežem, to ve le dobri Bog v nebesih. Ves njegov zaslužek in še druge svote, ki so mu jih dobri ljudje darovali, so odnesli reveži. Par let je bolehal gospod prelat. Vendar je pa maševal še do zadnjega. V četrtek je še opravil sveto mašo v župniški kapeli, v petek zjutraj ob dveh pa ga je smrtni angel odpeljal v večnost po zasluženo plačilo. Šentjakobski farani so v znak žalosti razobesili črne zastave. Pogreb se je vršil zadnje nedelje ob petih popoldne ob velikanski udeležbi vseh sloiev ljubljanskega prebivalstva.

Gorenjske novice.

Iz ljubljanske okolice.

Na Dobrovi se je v soboto pred velikim šmaronom, ko je bil za katoličane post, kruti trinog alkohol napil človeške krvi. 20 let stari Janez Cjuha, p. d. Vrsjakov, je 29 let starega Janeza Babnik, s kojim je bil skupaj v Vrsjakovi šnopsariji, ranil z nožem na vratu in hrbtu tako nevarno, da je slednji umrl. Šele čez dva dni ga je našla lastna mati — mrtvega v travi, ne daleč od Vrsjakove hiše. — Fantje, ali vas take nesreče ne morejo zmodriti, da bi nehali služiti trinogu alkoholu? Proč z alkoholom! Proč s šnopsarijami!

Hrušica. Naša šola dobi novega voditelja. Imenovan je gosp. Lokar iz Dobljča fare Črnomaljske. Ker smo bili celo leto brez voditelja, nas sedaj toliko bolj veseli, da je vendar imenovan nov nadučitelj. Pričakujemo, da se pod njim na šolo povrne red in povzdigne ugled šole. Želimo mu mnogo blagoslova božjega. — Krajni šolski svet se še sedaj ni sešel, da bi volil predsednika. Kdo zadržuje? Kakor se čuje, bomo izvolili našega g. župnika za predsednika. Naša šola utegne postati letos premajhna. Zlasti bo tretji razred pretesen za okroglo 80 otrok. Tudi drugi razredi se bodo napoinili, ker okoličanskih otrok ne bodo več sprejemali v mestne šole. Treba bo misliti na povečanje trirazredne ljudske šole.

Štepanja vas. V naši vasi je nekaj dni sem kakor v mravljišču. Ob Gruberjevem kanalu mrgoli delavcev. Rovnice in krampi neusmiljeno obdelujejo premajhni kanal. Strelja, kakor bi bile velike vojaške vaje. Slišijo se pa pritožbe, da pri streljanju trpijo poslopja okoli Gruberjevega kanala. Kamenje frči vse naokrog, marsikatera opeka na strehi bo razbita, in tudi hiše bodo dobile razpoke. Prav bi bilo, da bi se prizadeti posestniki po kmečki zvezi obrnili na glavni odbor za osuševanje barja za primerno odškodnino ali vsaj za boljše varstvo. — Umrl je Varleh, mlad posestnik, ki je šel na prožne vaje. Komaj tva dni je bil tam, pa so ga mrtvega pripejali na štepanško pokopališče. Spremili so ga vojaki z godbo, mnogo vencev pa je poskrbelo domače gasilno društvo in sosedje. — Ciril-Metodovo družbo so ustanavljali zadnje soboto. Tako hočejo prinesli liberalizem v našo vas. Ciril Metodova družba sedaj ni več to, kar je bila nekaj; sedaj ni nič drugega kakor le razširjevalka brezverskega liberalizma. Mi kmetje štepanški smo se ga vedno branili in otepal, in menda tudi sedaj ne bo nobenega tako nespametnega, da bi se vsedel na liberalni lim. Če je kdo že to naredil, je storil to iz nevednosti. Čudno se nam zdi, da se Lozarjev Francelj tako žene za to liberalno družbo. No, saj poznamo fanta dobro. Novo hišo je sezidal Niko'aj Brčelj.

Hradeckega vas rasie. V zadnjem letu in letos kar lezejo niše iz zemlje. Novo hišo je v zadnjem času sezidal Jožef Oražem in I. Hlebš. Začel je zidati klepar Žitnik Peter — za njim bo zidal tudi I. Zrimc poleg ceste, ki se zadnji čas tudi

popravlja in prestavlja, da bo tekla bolj v rayni črti.

Moste. Res se bo pri nas ustanovila Ciril Metodova družba, seveda z velikansko »farbo«. Ustanovitelji trosijo nanreč okoli govornice, da bo družba Ciril Metodova sezidala za Moste novo šolo. Ta laž je pa večja kakor Grntovec. Ciril Metodova družba Moščancem in Vodmačanom ne bo nikoli delala šole, ampak bo le skušala širiti liberalizem po našem koncu. Ustanavljanje te družbe prihaja menda iz Zakotnikovih vrst, saj so že mame pripovedovale, kako bodo ondi igrali. V »Slovenskem Narodu« že nekdo vabi in priporoča novo družbo, pa ne hote ali pa ne vede grozovito udrila po Zakotniku. Smili se nam Zakotnik, in obžalujemo ga, da ga njegovi lastni pristaši trgajo po »Narodu«. Dopisnik zdihuje, kaj bo z otroci, katerih je toliko, in jih ne marajo v mestne šole, domača šola v Mostah pa je premajhna za vse otroke. Potem se pa pritožuje, da občinski odbor ničesar ne stori glede šole, in s tem najbolj zadene Zakotnika kot občinskega voditelja. Tukaj ga moramo pa mi vzeti v varstvo. Nevednemu dopisniku povemo, da je za otroke vse preskrbljeno, da bodo lahko tudi v domačo šolo hodili, čeprav jih v mesto ne bodo več sprejemali. Zato je že poskrbel krajni šolski svet in ves občinski odbor in tudi Zakotnik. Sram naj bo pa liberalnega dopisnika, da o Zakotnika tako grdo laže v »Narodu«. Včasih je veljal pregovor: »Vrana vrani oči ne izkljuje,« sedaj je pa liberalni dopisnik prevrnil ta pregovor na glavo. Gospod Zakotnik, ali ne delajo z Vami grdo Vaši lastni pristaši? A! zaupate takim mačkam, ki sprejaj ližejo, zadaj pa praskajo? Mi Moščanci pa že vemo, kaj je Ciril Metodova družba, in raznim farbarijam, s katerimi jo ustanavljajo, nočemo prav nič verjeti.

Iz selške doline.

g Trije mesarji. V Železnikih je tale starodavna navada: Ako se je našel katerikrat tako surov mož, da je natepel svojo »boljšo polovico«, tedaj pridejo sosede z vozom in belo običeni kot mesarski pomočniki pred dotičnega hišo — po meso. Že več let se ni prakticirala ta starodavna navada, ker Železnikarji so bili mirni in dostojni ljudje. Pred letom pa se je ustanovil Sokol in Železnikar je kar naenkrat postal bojevit. Vsem Sokolom pa sveti s svojo lučjo naprej — kar se tudi »šika« — gospod starosta. On je po mnogih letih zopet dosegel slavo, da je postal mesar extra statum. Kdaj pridejo sosede k starosti po meso, še ni znano. In tako imajo sedaj v Železnikih tri mesarje, samo to nam ni znano, če sta stara dva mesarja kaj zlo vesela svojega najnovejšega konkurenta.

g Nevtral. Dolgo je trdil gosp. Joža Demšar, usnjar in gostilničar na Češnici, da ni z nobeno stranko, da ni ne tič ne miš. No, sedaj se je odločil in odkril svoje staro liberalno srce. Oba svoja sinova je dal vknjižiti med — Sokole. Prav je tako, sedaj vsaj vemo, na katero hišo bomo pokljukali in kje bomo šli — mimo. Vsak je svoje sreče kovač — so rekli že stari Rimljani.

g Že zopet! Železniški vahtmajster je sporočil očetu železniškega načelnika Orlov, da že komaj čaka, da bi dobil njegovega sina v pest. Sokole jemlje pod svoj plašč, oni smeje vse, kričati, popivati in se pretepati, na naše ljudi pa preži kot pajek na muho. Železniškim ženam se pači in jih zmerja s tatovi in berači. Če so tatovi, aretirajte jih, če so pa berači, jim tega ni treba očitati, saj niso sami zakrivilili svoje revščine. To je nedostojno za olikanega človeka, še bolj pa za javnega funkcionarja. Za Boga! Rešite nas že vendar tega čuvaja miru, ki se liberalcev boji in ima bajonet nabrušen samo na eno in sicer na »klerikalno« plat!

g Liberalna svoboda. Neki železniški bogataš je silno lud na Orla, češ, pustite te »neumnosti«, samo prepri delate, župnik naj se briga samo za mašo, drugo mu nič mar. Kako milostno! Ampak oni časi so minoli, ko so bogatci komandirali Železnike in je moralo vse plesati tako, kakor so oni godli. Mi smo prosti državljani. Z enako pravico ključemo mi vam: Pustite sokolstvo, ki je v resnici neumnost in mir bo! Ako pa bogatci podpirajo neumne sokolstvo s svojimi stotaki, bo pač smel menda tudi župnik podpirati vrlega in za poštenost vnetega Orla s svojimi groši. Kaj ne, kaj ne, kako lepo bi bilo, da ni župnika, da ni Orla, kako bi lepo v miru rastle kremplji Sokolu, kako bi bilo kmalu vse pod svobodomiseinini sokolskimi krili! Tako pa, Jože, ne boš kaše pihal. Mi gremo naprej, mi strelci!

g Kdo je čuk? Čuk je tisti, ki čuka. Kdo pa čuka? Če greš po Železnikih zlasti po gorenjem koncu, ti doni od desne in leve: Čuk! Čuk! Čukajo fantje, čukajo punce (med njimi nekatere že jesenske cvetke, katerih soince se že nagiblje k zatonu in so torej že obupale, da bi jih rešil kakšen Orel). In vsi ti in vse te si domnevajo, da so Sokoli in Sokolice. Pa to niso Sokoli in sokolice; to so sami čuki in čučke, kajti sokol ne čuka, pač pa čuka čuk, samo s tem razločkom, da pravi čuk čuka samo ponoči, železniški pa ponoči in podnevu.

g Kdaj bo v Železnikih meso boljše kup? Očka Košmelj pravijo, da ne morejo prodati boljše kup, ker imajo dva sina na visokih šolah. Meso bo torej v Železnikih boljše kup, brž ko Košmeljeva sina postaneta dohtarja. Kdaj bo to, to seveda znano ni nikomur. — Ti pa narod moj, potrpi in plačuj, da ne bosta stradala pobčeva sinova.

g Liberalne sirovine. V Selcih so pred kratkim ponoči pijane barabe snele železna vrata pri župnišču, lesena pri hlevu pa vrgli v vodo. Na Frtici pa razbijali po oknih, zraven pa rjuli kot kanibali, ki so se nažrli žganja. Županstvo pa molči, žandarja ni, Šlibar se pa veselja reži, da ti preklicani »klerikaici« ne morejo spat. Letovičarji pa beže iz selške Barcelone.

g Odpadnik Lenart Lotrič, železniški rojak, bo letos meseca septembra v Ljubljani zopet podiral sv. Petra skalo. In vendar, če ne bi bilo te skale in njenih duhovnov, bi bil moral Lotrič umreti lakote v Pragi. Tako pa vleče že veliko let — vsako leto nad 200 kron — duhovskega

denarja od župnika Jerala ustanove. Od vere je odpadel, od duhovskega denarja ni hotel odpasti, pač pa se je večkrat pohvalil: Svobodomislec sem, pa me vendar podpirajo »farji«. Tak mož je Lotrič. No, sedaj naj se pa le širokousti po Ljubljani. Najprej naj vrne kronce, potem naj šele kaže svoj brezverni jezik. Bo pa zopet letos romala železniška inteligenca v Ljubljano poslušat pridigarja rojaka. Ko so prišli od zadnjega svobodomiselnega shoda, so rekli: »Kdor sliši Lotriča, ni mu treba sedem let k sv. maši«. No, ena gospa to že prakticira. Morda bo letos še več »uspeha«. Le tako naprej, da se spoznamo popolnoma!

g Iz Selc. Gorenjski pododbor »Slovenske dijaške zveze« priredi v dvorani tukajšnjega katoliškega slov. izobraževalnega društva »Revčka Andrejčka«, narodno igro s petjem v petih dejanjih. Predstava se vrši 29. t. m. ob pol 4. uri popoldne. K obilni udeležbi vabi odbor.

Iz Leš.

g Pobožen je postal za »Narodom« tudi »Gorenjec«. Skoro bosta prekosila »Bogoljub«. Pišeta takole: »Leše pri Trziču. Ako se hoče človek zveličati in doseči nebeško kraljestvo, se mora odtujiti hru-pu pregrešnega sveta. In srečen človek, ki ni nikdar okusil bridkosti velikega sveta. Tak človek živi samo za sveti raj. Neizrečeno mora Bog ljubiti vas Leše, ko jih je tako odtrgal svetu. Človek vidi sinje nebo nad seboj, pred seboj pa romarske cerkev na Brezjah. Vas šteje okoli 60 hiš in samo eno gostilno. Gostilničarica je tudi žena, ki ni nikdar prekoračila domačega praga; zato tudi čisto krščansko ravna z ljudmi. Končam, s pripombo, da je dobra in točna postrežba tudi krščanska.« — Vse zgornje pobožne besede stoje v 33. številki letošnjega »Gorenjca«. Želimo mu stanovitnosti v začetni svetosti. Vsem gostilničarjem, ki imajo »Gorenjca«, pa voščimo, da bi bili odslej kakor očka Gorenjec krščanski. Zapomnijo naj si njegov opomin: Ako pri vseh drugih stvareh veljajo nauki rimske cerkve, naj pa še v — gostilniških.

g Doslednost. Liberalno časopisje se zaletava v gostilničarja Janeza Cotelja iz Leš. Pa kaj nerodno. V dolgem uvodu zatrja, da je lešanska vas silno osamljena, da redko zaide vanjo kak tujec, in če pride, prvo želi, da bi prišel zopet kmalu ven. Zatrja, da se je letošnjega 25. julija zgodilo čudo, ko je povodom blagoslavljanja brizgalne prišlo par tisoč okoličanov. Potem pa piše: »Gostilničar je toliko moder mož, da nima niti dovolj stolov niti miz.« Res jih nima dovolj za tako izredno število gostov; toliko bi jih rabil le, če se še kdaj zgodi čudo, da ga čez sedem let zopet poseti v toliki gnceči liberalni peresnik. Ker dopisnik Lešam želi, da bi bile malo bolj napredne, mu vračamo z željo, da bi bile njegove zahteve malo bolj razsodne. Povemo tudi, da bodo Leše kmalu imele boljše zvezo z »grešnim« svetom. Hvaležne za novo cesto bodo pa tistim, ki to zaslužijo.

g Pavlinovo vino. »Narod« in »Gorenjec« pišeta, da ima gostilna v Lešah

slabo vino. Ima pa ta tako vino, kakršno dobi pri g. Pavlinu v Podbrezjih. Dopisnik pač ni mislil, koga bo v svoji nerodnosti najbolj užalil. Nekdo celo trdi, da je dopisnik pil samo pokalice, vina pa še pokusil ni. Pa baha s svojim krščanstvom! Naj le pride trezen pokusit in prepričal se bo, da Pavlinovo vino je še zmir veliko boljše kakor njegovo patentovano krščanstvo.

Iz raznih krajev Gorenjske.

g Tamburaški klub v Kranjski gori je priredil na Veliki Šmaren veselico v korist Aljaževega doma. Igrali so igro »Čevljar«, ki je izpadla za prvi nastop naravnost izborna. Že sam pogled na Blažeta je privabil najhujšemu pustežu zadovoljen smehljaj na ustnice, ki se je spremenil ob nekaterih prizorih v naravnost bučno veselost. Dr. Lopnik je izvršil svojo nalogo elegantno, Opeka je igral izvrstno »zastrupljenega« zidarja, prav tako kakor Tonček slugo v bolnišnici. Vso hvalo zaslužita tudi Valentin in baron Stradež. Lepo je bilo. In za tem tamburaški zbor! Fantje in domača dekleta so pokazala, da tudi delavna roka zna prijeti za strune. Vsa čast g. organistu Zavodniku, ki jih je tako izvežbal, vsa čast igralcem in igralkam samim, ki so vedno z največjim veseljem po celodnevem težkem delu prihajali k skušnjam. Naj vztrajajo. Želimo samo eno: da bi mogli prihodnjic poročati: izobraževalno društvo je priredilo veselico, ne le tamburaški klub. Fantje in dekleta, zgenite se! Pokažite svetu, da je v Kranjski gori tudi še smisel za združevanje! Prvi uspeh naj vas bodri! Boste videli, da bo prijetno! — Igra s tamburanjem se ponovi prvo nedeljo septembra. Pričakujemo mnogo Dovžanov in Ratečanov, in s tem ne le moralnega, ampak tudi materijskega uspeha.

g Posebni vlak za romarje na Svečo Goro bo odšel iz Medvod 29. t. m. ob 11. uri 3 min. dopoldan. Ustavil se bo vlak v Škofji Loki, Kranju in Podnartu. V Gorico pride vlak ob 4. uri 2. minuti. Drugi dan gre iz Gorice ob 10. uri 10 minut. V Trst pride ob 12. uri 4 minute. V Trstu si lahko romarji ogledajo Trst, ker bo vlak čakal štiri ure. Iz Trsta gre vlak ob 4. uri. Tudi nazaj grede se ustavi vlak v Podnartu, Kranju in Škofji Loki. Vsak romar je lahko doma pri sv. maši zjutraj. Kateri bodo prišli iz Ljubljane, se lahko pripeljejo z vlakom, ki gre 1/10. iz Ljubljane.

g S Trate. Slovensko bralno in izobraževalno društvo na Trati priredi dne 29. avgusta popoldne zanimivo predavanje o ameriškem petrolejskem bogatstvu Rockefellerju. Člani in prijatelji društva se vabijo, da se udeležijo predavanja v obilnem številu. Tudi Poljanci so dobro došli. — Dne 5. septembra popoldne ima društvo občni zbor, spojen s predavanjem. — V župni cerkvi sv. Janeza Krstnika na Trati prenovlja domači podobar Jos. Šubic veliki oltar. — Čipkarska šola na Trati se otvori sredi meseca septembra. — V Srednji vasi pri Anžonovcu priredila je tukajšnja kmetijska podružnica veselico dne 22. avgusta. Odbor je liberalen, vabila pa so bila tiskana s smrdljivim

Gorenjčevim črnim. Ali je mogoče utajiti, da podružnica ni liberalna?

g Stara Loka. Veliki Šmaren popoldne ste priredili škofjeloška in staroškofjeloška Marijina družba z zastavama procesijo v Črnigrob. Ondi ste imeli potem skupni shod. Krasno je govoril mestni župnik gosp. Sinkovec. Vso slovesnost pa je poveljevalo lepo petje obeh Marijinih družb. Pri procesiji se je pela dobroznana lurska pesem. — Soproga c. kr. sod. nadsvetnika g. Strahla gospa Marija pl. Strahl se je vrnila po večletnem bivanju na tujem v Staro Loko. Dne 14. avgusta, na predvečer njenega godu, so ji naši vrli pevci priredili podoknico. Zapeli so ji kitico lepih narodnih pesmi. Ginjena se jim je zahvalila za lepo slovensko petje, katerega že več let ni slišala. — Dne 11. t. m. je prišel škadron dragoncev iz Gorice in je bil tukaj do 13. t. m. Potem je odjezdil v Radovljico.

g V Žlebeh pri Preski je umrl vrli mladenič, ki je bil potrjen k vojakom. Njegovega pogreba so se udeležili vsi mladeniči Marijine družbe z vencem in zastavo. Svetila mu večna luč!

g Ljudska knjižnica na Rupi vabi k predstavi, ki jo priredi dne 29. avgusta ob 3. uri popoldne v prostorih Ivana Strupija na Rupi pri Kranju. Spored je sledeči: 1. »Zaklad«, narodni igrokaz v štirih dejanjih. 2. Prosta zabava na vrtu s šaljivo pošto in srečolovom. — V slučaju slabega vremena se veselica preloži na prihodnjo nedeljo. K obilni udeležbi vabi odbor.

g Reteče pri Škofji Loki. Dne 21. t. m. je zapel na Godešico, podružnici Reteče pri Škofji Loki nov veliki zvon, ki tehta 1507 kilogramov. Zvon se je napravil po prostovoljnih doneskih Godeščanov in še nekaterih drugih dobrotnikov. Zvon ima lepo doneč glas in dela čast podružnici.

g S. k. izobraževalno društvo v Meki-njah napravi predavanje v nedeljo, 29. t. m., ob 3. uri popoldne. Govoril bo č. g. o. Teodor. Vrli naši pevci bodo skrbeli za razvedrilo. Pridite vsi člani ter prijatelji prave izobrazbe!

g Šmartno pri Kranju. Vabilo na veselico, ki jo priredi »Kat. slov. izobraževalno društvo v Šmartnem pri Kranju« dne 29. avgusta t. l., ob pol 3. uri popoldne na »laborah«. — Spored: 1. Tamburanje. 2. Petje: »Na planine«, P. H. Sattner. 3. Šaljiva pošta. 4. Srečolov. 5. Prosta zabava, med katero nastopajo pevci in tamburaši. — Vstopnina prosta. — Veselica se vrši ob vsakem vremenu. K obilni udeležbi vabi odbor.

Dolenjske novice.

Belokranjske novice.

d Smrt v Kolpi. Dne 16. avgusta zvečer se je šel kopat v Kolpo k mostu metliški cerkovnik. Bil je še mlad fant. Rojen je bil na Dunaju, vzgojen v Kamniku, in smrt je našel v Kolpi. Plavati ni znal. Ker je šel predaleč, zato ga je voda odnesla. Dobili so ga kmalu. Dasi je bil tujec tu, je vendar imel časten pogreb kot ud Marijine družbe.

d Hinavščina. Naše učiteljstvo ima le jezik in drugega nič. Govoriti zna veliko, ne stori pa nič. To se je pokazalo dne 18. avgusta. Če se udeleži, oziroma mora udeležiti učiteljstvo sv. maše 4. oktobra med šolskim letom, mislimo, da je njegova dolžnost se udeležiti sv. maše tudi 18. avgusta z drugim uradništvom. Tudi enega tukajšnjega učitelja nismo opazili v cerkvi. O blaženi patriotizem našega učiteljstva! Dični Gangl, kaj boste odgovorili na to?

d Hudobija čez mero. V neki vasi metliške fare živi neki mož, ki jako bogokletno govori pred mladino in jo s tem pohujšuje. Tajni Boga in smeši sploh vse, kar je svetega. Mera bo kmalu polna in kmalu bo dobil zaslužno plačilo za svojo modrost. Takemu puhležu, ki še ljudske šole nima, se lahko na prste stopi. Toliko za danes. Če ne bo konec njegove modrosti, priobčimo prihodnjic ime in kraj tega človeka.

d Popravek. Velecenjeni gospod urednik! Z ozirom na dopis »d Iz Podzemlja« (drugi del) v številki 31. Vašega cenj. lista, prosim, blagovolite sprejeti v smislu § 19. zakona od 19. decembra 1862, sledeči popravek v prihodnji številki istega lista: 1. Ni res, da vodim kot nasprotnik »izobraževalnega društva v Podzemlju« stranko župana, ki bi rada uničila imenovano društvo. Res pa je, da nisem nasprotnik društva in da ne vodim županove stranke ter se niti najmanj ne bavim z uničenjem društva! 2. Ni res, da zasramujem člane društva, jim pretim in bi jim rad škodoval, kjer bi mogel. Res pa je, da ne zasramujem člane društva, jim ne pretim in ne želim nobenemu nič hudega, ker kot izobražen človek in kot že 15 let tu službujoč, ne morem svojim nekdanjim učencem in ne njihovim starišem, s katerimi živim v najlepšem sporazumenju, kaj takega storiti. 3. Ni res, da bi bil že koga od društva odvrnil ali odvrniti poskušal. Res je pa, da nisem nikogar od društva odvrnil, ne odvrniti poskušal, ko niti še ne vem za imena (razven dveh) članov tega društva. — Zahvaljujoč se na Vaši prijaznosti bilježim z odličnim spoštovanjem Rihard Megušar, nadučitelj. — V Podzemlju, dne 10. avgusta 1909. — Opomba uredništva. Ali se ne smejete, dragi bravci, ko ste prebrali ta popravek? S takimi komedijami se peró liberalci in potem še mislijo, da jim kdo verjame. Pričakujemo primerne odgovora od našega dopisnika.

Iz raznih krajev Dolenjske.

+ **Shod K. Z. v Šmartnem pri Litiji.** V nedeljo, dne 22. t. m., po prvi maši se je vršil zelo dobro obiskan shod K. Z. v Šmartnem pri Litiji. Na shodu je govoril dr. Rožič o izobraževalnem pomenu Kmečkih zvez ter o gospodarski in politični organizaciji S. L. S. Dež. odbornik dr. Pegan je govoril o delu v deželnem zboru; nadalje o aneksiji Bosne in Hercegovine in tej sledeči agrarni banki in o pooblastilnih zakonih. Končno je jasno razložil veliko važnost obstrukcije naših poslancev v drž. zboru, ki hočejo z obstrukcijo doseči, da se vlada začne ozirati tudi na Jugoslovane

in da odstopi nemško-nacionalna vlada, ki je Slovincem krivična in neprijazna. Zborovalci so soglasno izrekli zaupnico poslancem S. L. S. ter zahtevali, da naj še naprej trdno vztrajajo v boju za politične in narodno gospodarske pravice vseh Jugoslovanov.

d Ogenj 15. t. m. ob 10. zveč. je začelo goreti na podu posetnika Pavlička v Velikem Lipovcu. Poč in vse kar je bilo na podu je bilo hitro v plamenu in ogenj se je razširil na hlev in na poslopje sosedu Ulčarja, kateremu je pogorelo do tal hiša, hlev in pod ter vse seno in živila, ki so bila že spravljena za zimo. Ljudje so prihiteli hitro na pomoč in omejili ogenj. K sreči ni bilo vetra, drugače bi bila šla cela vas. Človeške žrtve ni, živino so vsi rešili. Kako je ogenj nastal, se še ne ve. Sumijo se opijanjeni fantalini, ki so s tlečo smodko v ustih iskali na podu prenočišča. Znabiti je pa zanetila ogenj zlobna roka. Ljudje so še danes vsi preplašeni. Kažejo požari zadnjih let, da bi bila ena brizgalna za občino neizogibno potrebna.

d V Starem irgu pri Poljanah naj bi se, tako je moja želja, »Domoljub« povsod razširil in vkoreninil. Tembolj je to potrebno zato, da se tudi po svojem glasiu ločimo od onih par liberalcev, kar jih premore Trg. Nič ne pretiram, ko pravim »pa«, in ne zmanjšujem nalašč njihovega števila. Tudi bi bilo meni pod čast, zanje pa prevelika čast, omenjati jih, ko ne bi bil storil tega v prid našemu poštenemu prebivalstvu, da se jih vé izogniti. Ko pišem o njih, ne delam nikakega razločka med trškimi in predgrajskimi in kar jih je morebiti drugod. Eni ko drugi so dosledni v nedoslednosti in značajni v breznačajnosti. V gospodarskem naravoslovju jih moram prištevati k ljudskim sesalcem; v politiki k dvoživkam in vpijatom; v oliko k sikofantom; v naravoslovju so privrženci avstrijske postave z dne 25. maja 1868; prehranjajo se poleg pijače s »Slovenskim Domom« in »Slovenskim Narodom«. Zdravja so rahlega, zlasti, ker ne vplivajo nanje le vremenske, ampak tudi političke izpremembe. Znan mi je slučaj, da je bil pred par leti nek liberalni prvak političko oklofutani — bil je to lepi Peter —; posledica je bila: grizenje v trebuhu in rak v želodcu. Ne bi verjel, pa je sam pripovedoval. V Gradcu in celo na cesarskem Dunaju je osebno iskal zdravlja, pa jih ni dobil; kakor pa so se spremenila politička vremena, je ozdravel. Akoravno so tedaj podvrženi boleznim, kakor se vidi iz gorenjega primera, so vendar prav žilave narave in neutrudni v nadzorstvu neljubih oseb. Pošto imajo v najboljši evidenci; v cerkvi določajo, koliko naj gori sveč, za cerkveni pevski zbor skrbe, kdaj se naj uči; kaplan jih peče, ker je prepisal volivni imenik; občinske volitve še niso razglašene in vendar že ponujajo našemu Miškotu 2000 K, ako odstopi od kandidature — sploh — opaža se mrzlično, vsestransko vrvenje in drvenje — človek bi mislil, da se liberalna podrtja podira. — Po teh znakih, Domoljubovci moji, boste spoznali naše liberalne glavice: pljuvati nikar pred njimi, usiljujte se jim pa še manj. Vaš odgovor na njihov pritisk naj bo: »Domolju-

ba« v vsako hišo; oklenite se naše hranilnice in posojilnice; zavedajte se svoje moči, prav kakor so vam liberalci najlepši zgled; imejte zaupanje v se — pri volitvah pa: trdno dajte se skleniti, sloga pravo moč rodi; vse lahko vam bo storiti, ako združite moči! — To vas prosi ves vaš Tržan.

d Iz Loškega potoka. Kaj lepo pokrivalo je že dobil naš »Dom«. Lepo mešan barven eternit daje mu lepo vnanjost. Tesarji, kleparji, zidarji, vse hiti, da nas spravijo pred zimo še pod streho. Delo kaj lepo napreduje, tako da upamo, da bomo po Malem Šmarju že zborovali v prostorni dvorani. Pri koncu pa še ni vrsta naših dobrotnikov. Iv. Debeljak (Seg. v.) 10 K; Šega (Š. v.) 2 K; Debeljak (Š. v. 19) 2 K; Lavrič (S. r.) 2 K; nadalje žene: Fr. Lavrič (7) 3 K; Vesel M. (12) 3 K; M. Pavlin (11) 4 K; M. Šega (13), T. Krajec (20), A. Šega (17), M. Vesel (12), M. Kordiš (9), U. Kordiš (9), Fr. Kordiš (6), A. Bohinj (7), M. Gregorič (19), M. Vesel (12), Gregorič (3) 5 K. Žene iz Srednje vasi, ki so same med seboj zbrale vsoto 30 K. Brez kake prošnje ali vpliva. Kdo ne bi hvalil vrlih žen! Iskrena zahvala!

Št. Rupert. Za Ljudski dom so darovali: Lukek Franc 2 K, Tratar Janez 5 K, Gospodarič Fr. 2 K, Neimenovan 3 K! Bog plačaj obilo. Dom je že dvignen in čaka še notranje in zunanje obleke! — **O r e l i n a r a š č a j** je napravil preteklo nedeljo izlet v Št. Janž. Kdor hoče za mladino kaj koristiti, naj bi pristopil kot podporni ud, da se tako omogoči taki prijetni izletu v razvedrilo in pouk! — **Z r e l s a d**, stariši in otroci, vam v svarilo je Škafarjev fant. Prigojiljal si je 20 g'ld. za kupljene hraste za cerkev na Veseli gori. Šel je k prodajalcu in tirjal denar v imenu ključarja nazaj! Kaj stori slab zgled in družba.

d Velike Lašče. Slovesna otvoritev »Zadružnega doma« bo v nedeljo, dne 5. septembra. Dopoldne ob četrtna deset bo sprejem gostov na koudvoru, ob desetih bo v župni cerkvi instrumentalna sveta maša s slavnosti primernim govorom. Opol dne skupno kosilo v prostorih g. Puceljna. Popoldne so litanijah bo blagoslov »Zadružnega doma« s slavnostnim govorom, katerega govori gospod deželni odbornik dr. Pegan. Nato se vrši veselica na prostem, v slučaju slabega vremena pa v dvorani. Pri veselici sodeluje pevski zbor »Glas« iz Sodražice. Natančnejši spored se bo dobil pri vstopu.

Notranjske novice.

Vipavske novice.

n Regulacija Vipave se prične v četrtek 9. septembra. Regulacija se izvrši tako-le: Vipavi se poglubi struga, zavarujejo se bregovi in odpravijo ovinki. Tek vode od izliva Bele do Novakovega mlina se preloži na najnižje mesto doline. V ta namen se kupi Novakov mlin in se napravi tri kilometre dolg prekop. Tudi spodnji

tek Vipave se bo primerno uravnal. Regularni bodo tudi Močilnik, Gacko, Belo, Hubelj in Joyžek. Stroški so proračunjeni na 1,152.000 K. Tako se je končno rešilo to pereče vprašanje kljub nasprotstvu liberalcev po zaslugi naših marljivih gg. poslancev.

n Vojake smo imeli minoli teden v Vipavi. Za cesarjev rojstni dan so imeli sv. mašo na travniku za pokopališčem. Moštvo in častniki so se kopali v našem ljudskem kopališču. Vsi so se pohvalno izrazili o tej koristni stvari.

n Iz Vrhpolja. Pri nas imamo pod patronanco Punčuhovo nekako vinsko zadružno. Ustanovili so jo gospod vodja, ki se res na vino prav dobro razume, zato, da ima »Zveza slovenskih zadrug« eno članico več. Kmetu pa še niso nič koristili. Dasiravno je zadnja leta izborna letina, vendar ni spravila v promet ta druga niti liter vina. G. Punčuh mislijo na ta način loviti kaline za propadajoči liberalizem. Povemo mu pa, da naj nas pusti enkrat za vselej pri miru z njegovo politiko in naj se raje pobriga za šolo, sicer mu zagodemo takih, da bode pomnil. Se razumemo gospod šolski vodja?! — Naše izobraževalno društvo pripravlja Finžgarjevega »Divjega lovca«. — Obžalujemo resne može naše fare, ki hodijo poslušati Punčuhove neumnosti v njegovo društvo. Če se hočejo res izobraziti, naj pridejo v našo sredo, kjer jim je mnogo več pametnega na razpolago kot pri liberalcih. Pomilujemo tudi mladeniča B. K., da služi Punčuhu kot slepo otrodje in veruje njegovim čenčam.

n Vrhpolje na Vipavo. Vsled pomote v zadnjem »Domoljubu« se naznanja vsem slavnim društvom in prijateljem poštene zabave, da se vrši veselica »Kat. slov. izobraževalnega društva« dne 29. avgusta in se ista ponovi dne 5. septembra s sledečim sporedom: Fr. Ferjančič: »Pozdrav slovenskemu domu«; Fr. Finžgar: »Divji lovec«, narodni igrokaz s petjem v štirih dejanjih; Fr. Ferjančič: »Tone solnce, tone...«; Fr. Ferjančič: »Planinarica«.

n Na Gočah je imelo pevsko društvo »Triglav« ples brez dovoljenja. Udeležil se ga ni nobeden zaveden Gočan. Društvo bode pa zopet plačalo kazen. — Naše županstvo je storilo vse potrebne korake, da se vodovod popravi. Imeli bomo menda že enkrat vodo.

n Shodi v Logu. Prevz. g. knezoškof so dali oznaniti, da dokler se ne dobi izjave, da na šmarne dneve ne prenehajo po Vipavskem plesi, tudi ne bo več shodov v Logu. Besedo ima sedaj županstvo, ki je dosedaj dajalo licence za ples na tak velik praznik. Ples se sicer ne boče dal izlepa odpraviti, vendar pa naj bi se na ta dva sveta dneva ne plesalo. Radi tistih par kronic, ki jih dobijo prireditelji, bodo imeli obrtniki in sploh Vipavci nad 4000 K škodo. Naj se združijo gostilničarji brez razlike in naj podajo izjavo, da na ta dva dneva ne bodo dali plesavcem prostora! Pa tudi požarna bramba naj odneha in gotovo ji bodo obrtniki radi zložili tiste kronice, ki bi jih morda pridobila s plesom. Ne bodimo trmoglavci in ne kljubujmo brez potreb sebi v škodo.

Iz raznih krajev Notranjske.

in S Prema. O plesu. Nekateri gostilničarji ne morejo živeti brez plesov, s katerimi vabijo ljudi skupaj, posebno mladino. In s tem povzročajo velikansko zapravljanje. Tako se je zapravilo na zadnjem plesu v Smerjah gotovo 400 do 500 kron. Tudi na Premu so nekateri prosili za plesne licence, a naš vrli župan Valenčič pa sam ni hotel dovoliti plesa in je to prepustil občinskemu odboru v sklepanje. Oglasi se občinski odbornik A. Dekleva: »Jaz mislim, da v teh slabih letinah, ko moramo vedno za podpore prositi, ni treba še s plesom denar zapravljati in predlagam, da se nobenemu za ples licence ne podeli.« Predlog je bil enoglasno sprejet. — Po zadnjih občinskih volitvah pred enim letom je ranjki »Notranjec« nekaj čveknil in se bahal, da je na Premu pri občinskih volitvah zmagala liberalna stranka. Vrabcji na stehi pa čivkajo in vedo, da velja liberalcem ples kot prvi in najboljši pripomoček za napredno vzgojo mladine in da ravnio liberalci pleso zagovarjajo in prireajo. Toraj je »Notranjec« premskemu občinskemu odboru pač krivico delal, ker ga je za liberalnega proglasil. In da v resnici liberalna stranka v njem odločevati nima, je pokazala ravno volitev župana. Najdejo se mnogi župani, ki zagovarjajo podelitev licence za ples s tem, češ, da vendar pride nekaj kron v občinsko blagajno. Taki možje pač niso vredni, da sedé na županskih stolicah, ker so pač tako kratke pameti, la ne znajo eno ped naprej misliti in preračunati, koliko denarja se po drugi strani s plesom zapravi. In koliko hudega sploh iz plesov izvira. Kjer imajo občine take župane, naj volijo ob volitvah boljše, oz. roma občinski odbori prepovedo naravnost lahko vsak ples ali vsaj takso za licenco zvišajo. Kakega rekurza ali kake pritožbe od strani krčmarjev ali prirediteljev plesov na glavarstvo ali celo na višjo gosposko se jim ni bati, ker ondi pač tudi spoznajo, da je ples za naš narod v vseh ozirih nekaj škodljivega in pogubnega. Krepak opomin so prejeli v cerkvi fantje plesavci, češ, naj si najprej skribe za potrebno obleko in za hišne potrebe doma, kar bi bilo gotovo bolj potrebno kot ples. Poseno pa dekleta plesavke, po katerih so se krstne bukve čudno zamazale. — Mi pa delamo tako: Izobraževalno društvo je priredilo pretečeno nedeljo igro »Novi zvon na Krtinah«, ki je izborna uspela. Z velikim zadovoljstvom in zanimanjem so gledalci sledili dejanjem na splošno željo, da bi se zopet kaj lepega priredilo. Sedaj se bomo pa pripravljali na večji sestanek notranjskih Orlov in vseh dobro mislečih mladeničev v Št. Miheleu pri Št. Petru na Krasu 26. septembra, da se bomo še bolj med seboj spoznali in združno organizirali.

in Iz Rakeka. Pred enim mesecem smo osnovali na Rakeku izobraževalno društvo in telovadni odsek Orel. Pristopilo je takoj lepo število mož, žen, deklet in mladeničev. Naročenih imamo že veliko knjig in časopisov, tako, da bomo lahko ponosni na našo knjižnico. Le žal, da ne moremo dobiti našim namenom primerne sobe, kar se bo zgodilo, kakor upamo, v

najkrajšem času. Do trideset krepkih mladeničev in tudi nekaj mož pa se zbira vsako nedeljo zvečer, ker imajo izobraževalne večere in telovadbo. Iz Cerknice prihaja k nam redno vsako nedeljo načelnik cerkniškega odseka. Navdušenje in veselje med našo organizacijo raste od dne do dne. Toraj ni vse tako kakor je nekdo v »Domoljuba« pisal pod naslovom »Iz Unškega in Rakovskega kota«. Zavedni Rakovci le tako naprej! U.

in Z Blok. Naše liberalce še vedno jezi, da so pri zadnjih občinskih volitvah vkljub agitaciji in obrekovanju »skozi padli«. Svojo onemoglo jezo stresajo seveda nad pristaši S. L. S., zlasti pa nad onega, ki jim je trn v peti — nad našega vrlega, požrtvovalnega poslanca in sedanjega župana g. Drobniča. Temu se seveda ne čudimo, saj je pač vsem znano, da je bil pri nas od začetka do danes duša vsega protiliberalnega in protioderuškega gibanja. Da ne sme zaostati v zabavljanju in obrekovanju »general« liberalcev g. Modic za svojimi kimovci, o tem pač nihče ne dvomi. Razločuje se pa od drugih navadnih liberalčkov — no pa »general« mora biti pač bolj »kunšten« — samo v tem, da je v svoji strasti in pa jezi, ker je pri volitvi župana odnesel »dolg nos«, še veliko hujši. Ko je vkljub vsem naporom, vkljub vsemu denarju, ljudstvo obrnilo mu svoj hrbet in pokazalo, da mu več ne zupa, zatekel se je v ono gnojnico, iz katere zajemajo vsi liberalci svojo modrost in znanost in katero nazivljajo »Slovenski Narod«, dasiravno bi mu bolj pristojalo ime »Nemški brezverski Narod«. Koliko zaupa »Slovenskemu Narodu« naš »požrtvovalni« Modic, sklepamo lahko iz besedij, katere je govoril v svoji gostilni: »Saj bo bral (namreč Drobnič) »Narod« in če ima še kaj časti, bo moral odložiti županstvo.« — Kaj pa piše Modic v »Narodu« zoper Drobniča? Svet naj izve in sodi sam Modica, ki na tako nelep način jemlje čast svojemu političnemu nasprotniku. — 1. V občinski seji je vprašal Modic Drobniča — tako piše »Narod« — zakaj je prikrajšal revnega kmeta za drž. podporo in jo pobasal v svojo malho? Drobnič ni hotel o tem nič čuti — mahal — kričal je itd. in sejo zaključil, itd., itd., itd. — Gosp. Modic, če imate še kaj poštenja, ali vas ni bilo sram, ko ste brali to laž? Koliko je resnice na tem? Ali niste bili poleg, ko je g. Drobnič sejo zaključil? Ali se ne spominjate, zakaj? Ali ne zato, ker ste vi privlekli iz svojega žepa kar tri številke »Domoljuba« in se hoteli z Drobničem kregati, zakaj vas »Domoljub« poka. G. Modic, ako imate še kaj čuta poštenja in čuta pravičnosti, ali ne boste priznali, da vam je g. Drobnič na vprašanje »kaj je s podporo Kraševca«, dal točen in jaseu odgovor in da ni vsled tega kot iz nekega strahu zaključil seje. In vendar se upate trditi v »Slovenskem Narodu« ravno nasprotno. 2. V »Slovenskem Narodu« kličete na pomoč vse državne in deželne oblasti, celo S. L. S., da bi g. Drobniča obesili, S. L. S. pa ga bacnila, češ, da je goljufal pri oddaji otrobov iz državne podpore. Ali niste uže pri seji dobili odgovora na vašo interpelacijo glede tega? Ali vam

ni g. Drobnič povedal, in to je resnica in nič drugega, da mu je Krašovec popolnoma prostovoljno zato odstopil pet sto kil otrobov, ker ni imel s čim plačati? To b storil tudi vam. In če je Krašovec naročil več kot je potreboval in mogel plačati kdo je vzrok, ali ne vi, g. Modic. Ali niste vi dali klicati, da bo vsak le tretjino tega dobil kar bo naročil. In če bi bilo po vašem, bi Krašovec dobil ravno prav in ne bilo bi mu potreba g. Drobniču kaj odstopiti. Vprašamo pa vas, kakšna goljuflj je to? Kedo je kriv, da so bili pri nas kmetje tako malo deležni državne podpore? G. Modic bodite enkrat odkriti in povejte nam to. Iz teh vrstic pač lahko sklepa vsak trezen človek koliko je verjeti liberalcem in »Slovenskemu Narodu«. G. Modicu pa povemo danes še enkrat, da naj bo miren in pohleven. Njegovih naukov in nasvetov mi ne potrebujemo. Prosto mu tudi — od danes nadalje napadati naše može — napadati našega poslanca in župana. Branili ga ne bomo. — ker tega naš župan ne potrebuje. Saj ga poznamo, poznamo njegovo dobro srce. Dobro vemo, da se imamo njemu zahvaliti, da imamo danes na Blokah posojilnico, ki nas je rešila iz rok oderuhov, vemo da se k njemu lahko zatekamo v vsaki potrebi in da nam je vedno vsem na razpolago. Zato čast in spoštovanja katero uživa pri nas naš župan g. Drobnič, ne samo Modic, ampak liberalci skupaj nikdar mu vzeli ne bodo

Iz raznih krajev.

LJUBLJANSKI ŠKOF MED SLOVENC NA NEMŠKEM.

Iz Gladbecka se nam piše: V nedeljo dne 15. avgusta, na dan Vnebovzetja Marije Device in naslednji ponedeljek smo Slovenci tukaj v Rheinlandu in Westfalen žneli slovesnost, kakršne v Nemčiji še nismo doživeli. Kakor vsako leto tako so se tudi letos v Ljubljani (Rheinland) pod vodstvom častitega gospoda rektorja Klüster, kateri sicer ni slovenski rojak, vendar zna prav lepo slovensko, zbral Slovenci, da gredo na najslavesnejšo božjo pot v Nemčiji, v Kevelaer, počastit kevelarsko Mater božjo, in sicer letos v spremstvu premilega gospoda knezoškofa ljubljanskega. Hambornskim Slovencem so se pridružili tudi Slovenci iz drugih krajev Nemčije. Med temi smo bili tudi mi z Gladbecka (Westfalen). Ker nam Slovencem iz Gladbecka ni bilo mogoče priti o pravem času do hambornskega vlaka, smo se peljali po bližnji železnici kar naravnost na Kevelaer, tako da smo bili poprej tam nego slovenski romarski vlak. Na kolodvoru smo čakali. Oko u 10. ure pa pridrdra vlak s Slovenci in premilostnim gospodom knezoškofofom ter č. g. rektorjem in dvema drugima slovenskima duhovnikoma. V dolgi procesiji s krasnimi zastavami smo šli zdaj združeni najprvo v župniško cerkev, v kateri smo slišali prvikrat na ptujem tako daleč od slovenske zemlje premil. g. knezoškofa v milem nam slovenskem jeziku pridigovati. Že

navzočnost premil. g. knezoškofa nas je ganila, tembolj pa še njih prelepa pridiga. Marsikatero oko je bilo solzno zaradi veselja. Iz župnijske cerkve smo šli potem mimo in okoli milostne kapelice v romarsko cerkev prečiste Device Marije, kjer smo dobili sveti blagoslov in se potem razšli vsak na svoje stanovanje, da smo se nekoliko okrepčali. Na potu od koledvora do romarske cerkve so nas ljudje začudeno gledali, ker morda še nikoli niso videli procesije s škofom, kakršna je bila naša. Bilo nas je blizu tisoč. Korakali smo po dva in dva skupaj, v sredi med nami priprostimi slovenskimi delavci pa premil. g. knezoškof z veselja oJsevajočim obrazom blagoslavljajoč cele množice ljudi, ki so klečali ob cesti. Nemcem je nastop našega premil. g. knezoškofa zelo ugajal. Vedno so nas spraševali, kdo smo in odkod so ta tako prijazni škof. Mi smo jim s ponosom odgovarjali, da smo Slovenci in da so škof naš slovenski knezoškof, kateri se niso ustrašili nobenega truda, da nam pomagajo povečati slovesnost na čast Devici Mariji. Popoldne ob pol treh smo se pri milostni kapelici zopet zbrali, da se udeležimo na prostem križevega pota, katerega so glasno molili č. g. rektor. Premil. g. knezoškof so nas zopet spremljali in pri dvanajsti postaji pod takozvanim velikim drevosom tako lepo pridigovali o Jezusu na križu in žalostni Materi Mariji, da je to moralo srce vsakega presuniti. Ginjeni smo šli potem naprej do milostne kapelice. Po križevem potu so premil. gospod knezoškof in drugi duhovniki spovedovali, dokler je bilo kaj ljudi. Naj bode omenjeno, da je bilo ta dan na tem milosti bogatem kraju dvanajst procesij s skupno približno 10.000 romarji. Zvečer od 8. do 11. ure smo prepevali lepe slovenske pesmi na čast Mariji Devici z balončki v rokah. Pogled na prostor pri milostni kapelici je pokazal prizor tako lep, da se ne da popisati. Blizu 10.000 ljudi raznih narodov in stanov je hodilo v procesijah moleč in prepevajoč, z balončki raznih barv, razne velikosti in razne oblike, katere so na palicah držali kvišku okoli milostne kapelice. Kamor je pogledalo veselo oko, povsod še lepši prizor. Srce se je nehote radovalo, ko se je zavedalo, da vse to veselo peje, vsa ta goreča molitev in vse te krasne lučice so le v počeščenje Device Marije. V ponedeljek zjutraj ob pol 6. uri smo pri sveti maši, katero so darovali premil. gospod knezoškof in pri kateri so zopet pridigovali iz njih rok prejeli skupno sveto obhajilo. Ob pol 9. uri smo se zopet združili pri milostni kapelici za odhod. Lepe pesmi prepevaje smo se v procesiji podali na koledvor. Zopet so ljudje trumoma klečali ob cesti, da prejmejo škofovski blagoslov. Na koledvoru je že čakal posebni vlak, kateri je romarje takoj odpeljal nazaj v Hamborn.

To torej je bila slovesnost, kakršne Slovenci v Nemčiji še niso doživeli. Pokazali smo pa, da so Slovenci tudi na ptujem še verni kristjani, ki vedo ceniti češčenje Marije. Ta slavnost nam je nepozabljiva in naše srce nam veleva, da se najtopleje zahvalimo tistim, ki so se po-

sebno trudili za prekrasni izid te slovesnosti. Na prvem mestu se zahvalujemo premil. gospodu knezoškofa ljubljanskega, ki se niso ustrašili ne daljave, ne drugega truda, da so povišali s prelepimi pridigami in prijaznostjo češčenje Device Marije. Pristrčna zahvala pa tudi č. g. rektorju Küster in gg. slovenskima duhovnikom za njihovo delovanje in njihov trud. — Alojzij Juvan in drugi slovenski romarji z Gladbecka.

Hamborn ob Reni. Presvetli gospod knezoškof ljubljanski je napravil tukajšnjim Slovincem veliko čast in veselje. Prišel je v četrtek, 12. avgusta k našemu gospodu župniku na obisk. Petek popoldne nam je imel pridigo v Obermarksloh; kako uljudno je potlej rojake zunaj cerkve posamezno pozdravil in nagovoril! Sobotno je spovedoval v hambornski cerkvi. Veliki Šmaren nas je spremljal na božjo pot v Kevelaer, to je rensko Brezje. Tam je zopet spovedoval, trikrat pridigoval in v ponedeljek zjutraj nas skupno obhajal. Okoli 800 nas je bilo vkup v Kevelaeru. Vsi smo bili navdušeni od ljubeznivosti in uljudnosti našega domačega nadpastirja. Ko smo v ponedeljek popoldne prišli nazaj, je škof v hambornski cerkvi imel nemško pridigo za vse udeležence in druge. Popoldne so ga peljali v Hochheide na levem renskem bregu; tam je rojakoim tudi pridigoval in drugo jutro spovedoval. V torek popoldne se je iz Duisburga čez Kolin peljal nazaj v domovino. Pristrčna hvala ljubeznivemu nadpastirju, ker je nas preproste delavce obiskal na tujem in za nas s toliko vnemo delal. Letošnje romanje v Kevelaer je bilo tako lepo, da nam ne bo izginilo iz spomina.

Hochheide ob Reni. Dne 15. in 16. t. m. imeli smo izredno srečo, da smo smeli pozdraviti v naši sredi prevzvišenega gospoda kneza in škofa ljubljanskega. Prevzvišeni je pozdravil rojake v nedeljo, 15. t. m., v Kevelarju, kamor je priromalo nad 2000 Slovincem. V ponedeljek popoldne pa je prevzvišeni dospel v Hochheide, kjer so ga tukajšnji rojaki slovesno sprejeli. Gosposdična A. Kerzner je v spremstvu šestero ljubkih, belo oblečenih deklic pozdravila nadpastirja ter mu izročila krasen šopek cvetlic. Z le njemu lastno ljubeznivostjo se je prevzvišeni pogovarjal z navzočimi Slovinci. Ob 6. uri je imel prevzvišeni pridigo in blagoslov. S toplimi besedami je priporočal navzočim, kako naj skrbje, da si ohranijo največje bogastvo: poštenost in vero. Krepko je prevzvišeni ožigosal res žalostno napako tukajšnjih Slovincem: pijančevanje. Žal, je med tukajšnjimi rojaki ta strast silno vkoreninjena. Od dela je prva pot v gostilno, iz cerkve — še večkrat mesto v cerkev — v gostilno itd. Posledica temu pa je plakajoča žena, razbito pohoštvo, gladni in razcapani otroci itd. Tu med Slovinci na Nemškem bi bile potrebne družbe treznosti. Seveda so tudi tu častne izjeme, in v hišah, kjer biva treznost, tam biva tudi mir in zdravje, zadovoljnost in sreča. Iz srca želim, da bi tukajšnjim rojakom ostale v spominu besede nadpastirjeve. Prevzvišenemu pa izrekamo tem potom najsrčnejšo hvalo za njegov obisk. Želimo,

da bi njegovi nauki obrodili med nami obilo sadu! — M. P.

Oregon Citij v Ameriki. Sprejmite zopet par vrstic, ker se le malokrat oglašim iz te daljne dežele. Zopet moram žalostno novico naznaniti o našem priljubljenem rojaku Andreju Kodre, doma iz vasi Orehovce pri Vipavi. Dne 11. julija je šel zdrav na delo v tovarno, kjer je že blizu tri leta delal. Okrog 8. ure je šel pritrjevati jermen, ki je doli padel, a mu je spodrsnilo. Moral bi bil pasti na drugi jermen, a v tem se je vjel na prvega, kateri ga je v hipu odnesel 30 čevljev visoko, ga gori navil in pritisnil, da ga je vsega polomilo. Takoj so ga peljali k zdravniku, ki je videl, da je vsaka pomoč brez uspeha. Ko je naš rojak M. Justin videl, da še govori, je takoj telefoniral po gosp. župnika, kateri mu je še pravočasno podelil sv. zakramente za umirajoče. Kmalu potem je izgubil zavest in ob 12. uri je izročil v groznih mukah svojo dušo. Pokopali smo ga dne 13. julija ob 9. uri prav slovesno na katoliško pokopališče. Vsi rojaki smo žalovali za njim, ker je bil tudi katoličan. Bil je tudi naročnik »Domoljuba«, katerega je vedno marljivo prebiral. V kratkem času je nameraval oditi v svojo domovino, toda nesreča ga je prehitela. Bil je pri podpornem društvu, pa ga je lansko poletje zapustil, da sedaj ni bil pri nobenem. Tudi drugih novic in nesreč je vedno veliko. Ni jih mogoče vseh naštetih, ker bi preveč list napolnile. Lep pozdrav vsem bravcem in bralkam »Domoljubovim«, kakor tudi gosp. uredniku. Anton Perne iz Gorenjskega, Hierom Žvanut iz Lozice pri Vipavi, žalujoča prijateljca rankega.

Ponižna prošnja za novo cerkev v Podgradu v Istri. Vemo, da nam bode marsikateri zameril, da tudi mi trkamo na usmiljena srca in prosimo podpore. Saj ne bi radi — a prisiljeni smo! Za vse mogoče dobre namene se dandanes prosim, upamo, da smemo prositi tudi za novo cerkev. V Podgradu smo, v kraškem središču severne Istre, sedežu županstva, c. kr. okr. sodnije in različnih c. kr. oblastij — a nimamo cerkve! Imamo sicer malo kapelico sv. Jakoba, brez zakristije in brez zvonika, pa ta je tako majhna, da ne morejo noter niti vsi šolski otroci, medtem ko morajo verniki med službo božjo stati zunaj cerkve, izpostavljeni vsem vremenskim neprilikam. In tudi to cerkvico bo kmalu razjedel zob časa. Že pred 50 leti se je nameravalo zidati novo cerkev, a ni bilo mogoče, ker ni bilo zadosti sredstev; ljudstvo pa je tukaj tako siromašno, da na noben način ne more samo zmagati vseh stroškov. To bo priznal vsak, kdor pozna te kraje. Res je, da se je v teku let nabrala precejšnja svota denarja, pa ta od daleč ne zadostuje za dokončanje dela, ko je, posebno dandanes, vse tako drago, bodisi delavci kakor material. Ali naj tedaj ostanemo za vedno brez cerkve? Ne moremo! Zaupajoč tedaj na Božjo pomoč in na pomoč usmiljenih ljudi, lotili smo se letos težkega dela — zidanja nove cerkve, in sedaj delo vrlo napreduje. Ker pa sami navzlic že nabrane mu denarju in podpori domačega ljudstva

ne zmoremo vseh stroškov, prisiljeni smo trkati na usmiljena srca in prositi pomoči. Zato se obračamo na dobra, slovenska krščanska srca, s ponižno prošnjo, da bi nam vsak, kdor je more, pomagal z malim darom. Vsak, tudi najmanjši dar hvaležno sprejememo. Usmilite se nas, pomagajte nam! Dobro naše ljudstvo bo molilo za vas, svoje dobrotnike, a vaše ime bude zapisano v »Knjigo dobrotnikov« za vse čase. Za vse dobrotnike se bodo vedno opravljale sv. maše. Darovi se bodo svoječasno po časopisih objavili. To je priznal tudi prečastiti tržaško-koperski škofijski ordinarijat, kateri je z dopisom od dne 4. julija 1909, št. 108./6. prošnjo odobril in vernikom najtopleje priporočil. V nadi, da naše trkanje na dobra slovenska srca ne bo ostalo brezuspešno, se vsem dobrot-

nikom najtopleje zahvaljujemo. Dobri Bog vam povrne tisočkrat! Udano Oskrbništvo nove cerkve v Podgradu v Istri.

Iz Pulja. — Pismo vojaka. — Naj mi dovolj slavno uredništvo, da tudi jaz kot star naročnik in prijatelj »Domoljuba«, nekaj malega sporočim. Ker je vedno rad sprejemal »Domoljub« pisma iz vseh krajev, mislim da tudi mojega ne bo zavrnil.

Prosim vas, dragi mladeniči slovenski, kateri ste še doma, a boste morali jeseni stopiti pod vojaško suknjo kakor sem jaz preteklo leto, ne pozabite se naročiti na »Domoljuba«, kateri vam bo v veliko tolažbo, ko boste brali njegovo vsebino. Saj druzega dobrega tako ne boste čuli pri vojaki, kakor če boste brali dobri katoliški list in tak je »Domoljub«. Res je,

da pri vojaki veliko mladeničev duševno opeša in se izpridijo. Toda tega ne smemo storiti. Moramo tudi izven domovine pred duševnimi sovražniki ostati trdni in neomami, zvesti Bogu in cerkvi. Že veliko so si prizadevali naši zg. poslanci za nedeljski počitek in gojitev vere pri armadi. Najuljudneje prosim tudi za naprej naše prečast te gospode poslance, da bodo ob prihodnjem državnozbornem zasedanju še spolnili kolikor bo mogoče. Konečno pošljem bratski pozdrav vsem mladeničem, kateri so v katoliških izobraževalnih društvih in telovadnih odsekih. Dragi bratje, neustrašeno in bojevito naprej! Če Bog da, se še snidemo pri skupnem socialnem delu na mili slovenski zemlji! — L. B.

G O R I Š K A.

Mirensko slavlje.

Pravzaprav nismo ljudje, ki radi pojo slavospeve. Toda vseeno moramo pribiti resnico, da se je najbolj mrzla duša lahko v nedeljo, 22. avgusta, ogrela v Mirnu ob navdušenju in sijajnosti, s katero se je dovršil dan goriške mladine. Prišli so Orli iz Ljubljane, Idrije, Cerkna, Vipavskega poleg Orlov vschi domačih goriških odsekov so prišli pevski zbori in zastopniki 17 naših goriških društev. Lep je bil pohod čet na Grad, kjer je pridigal in maševal č. g. dr. Lénard iz Ljubljane. Po sv. maši se je sprevod vrnil v »Društveni Dom«, ki ga je blagoslovil č. g. župnik J. Rojce ob asistenci dveh duhovnikov in navzočnosti blag. g. okr. glavarja grofa Attemsa in blag. g. župana Scaltarija.

Nato se je pričel mladeniški tečaj v novi dvorani doma. Prvi je predaval Fr. Kremžar o skrbi za mladino. Podal je novih misli za varstvo naše mladine. Viharno navdušenje je izzval Fr. Terseglav s svojim krasnim govorom. Ta govor priložniče prinesemo bolj natančno, zato ga danes ne bomo omenjali. O protialkoholnem vprašanju pa je govoril dr. Lénard. Krasno se je izvršila popoldne javna telovadba, ki se je udeležilo okrog 100 Orlov. Viharno odobravanje je žel pristrčen nastop malega naraščaja z zastavami. Takoj po telovadbi se je začel javni shod, ki se ga je udeležilo gotovo nad dva tisoč ljudi. O razvoju krščansko-socialne organizacije je govoril dr. Breclj in žel za svoja izvajanja burno pritrjevanje. Z velikim veseljem je shod pozdravil nastop poslanca F o n a, ki je pristrčno pozdravil Orle ter nato govoril o obstrukciji Jugoslovanov v državnem zboru. Shod je navdušeno odobral obstrukcijo in obsodil liberalce, ki na izdajalski način mežikajo sedaj z vlado, ki je Slovanom tako zelo sovražna. Nato je navdušeno govoril še dr. Dermastia ter gost naših Orlov, Poljak iz nemške države. Ljudstvo je bilo navdušeno. Nato se je pričela veselica, pri kateri so lepo peli pevski zbori naših društev. Silno zanimanje je bilo za tombolo, ki sta jo dobila dva dečka iz naraščaja naših Orlov; eden doma iz Orehovelj, eden iz Rupe. Krasna prireditev se je končala s

popolnim uspehom. »Soča« bo sicer pisala o čukih, pijancih, ižaških, obrekovalcih goriških Slovencev, zaostalih ljudeh, kakor zna pač »Soča« pisati. Toda svojim nasprotnikom se smejemo.

Omenjamo še, da je posebno pozornost vzbudila krasna koračnica Orlov, ki jo je vglasbil č. g. Vinko Vodopivec iz Kromberga. — Na zdar!

Agrarni shod v Štanjelu. Dne 8. avgusta so agrarci imeli shod v Štanjelu. Tu je vezal otrobe Mermolja, Štrekelj in nekateri drugi agrarni liberalci. Prav krepko jim je odgovarjal vrii Lojze Vrtovec, ki je popolnoma zmešal štrene liberalnim agrarcem. Mermolja je bil tako zmeden, da je izbleknil, ja v celem državnem zboru ni poslanca, ki bi se potegnil za kmečke koristi. Ta pa je lepa! Kaj pa bo Lojze Štrekelj, ta »delavni« poslanec, dejal, ko izve, da mu Janez Mermolja očita, da se ne poteguje za kmečke koristi? Toliko so se naši liberalni agrarci bahali, da so na njihovi strani češki agrarci. Sedaj naši katoliški slovenski poslanci delujejo v državnem zboru skupaj s češkimi agrarci. Takoj je Mermolja hud na nje! Kako smešne je ta človek! Sicer pa ne bo dolgo več farbal kmetov, ker zdi se nam, da se mu že odpirajo vrata v socialno demokracijo.

Umrla je v Hudažuži v Baški dolini ga. Ana Kerperle, vzorna krščanska žena in mati. Spoštovani družini izrekamo svoje sožalje. Pokojnici pa svetila večna luč!

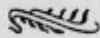
S Kobariskega. Minuli teden so našli na levem bregu Soče pri Kobaridu mrtvo truplo. Dognalo se je, da je utopljenec 37-letni Rudolf Vuč, doma iz Cezsoče na Bovškem, ki je romal na sv. Goro, pa je menda med potjo padel v Sočo. — Dne 25. julija pa se je ustrelil v Kobaridu vojak planinec Gustinčič. Že smo enkrat opozorili v »Domoljubu« na to, kako se postopa z našimi fanti. Treba bo vedar temeljito podrezati. Ta samoumor je že četrti pri tem oddelku. Vojak je tudi človek in ž njim se mora ravnati po človeški! — V Kreda pri Robiču so na dan sv. Roka ustanovili novo izobraževalno društvo na katoliški podlagi. Govoril je zastopnik »Zveze« Fr. Kremžar iz Gorice. Vrli Krejci, le brez

strahu naprej po poti prave izobrazbe! Varčnost in prava izobrazba, kamor spada tudi dobro gospodarstvo in pošteno življenje, bo rešila kmeta! Zato, oklenite se novega društva, ki naj pomeni začetek nove dobe za ves kobariški kot. »Soča« napada vrlega l'bušenjskega kurata g. Lebena. Nihče danes niti ne kihne več, če ga »Soča« napada; zato tudi č. g. Leben radi »Soče« ne bo težko spal. Povedati smo le hoteli, da je Gaberšček zato tako hud, ker ga na Kobariskem noben samostojen in zaveden kmet več ne mara. Tisti, ki ga drže še pokonci, so liberalni krčmarji in trgovci v trgu Kobaridu ter nekaj kmetov, ki so kakorkoli odvisni od teh magnatov. Pa tudi to odvisnost bo razdrla naša kmečka organizacija, da bo naš kmet brez liberalnih oderuhov združen v katoliški kmečki organizaciji. Zato nas liberalna feza prav iz srca veseli.

Iz Avč. Dne 5. avgusta smo imeli v našem »Katoliškem slovenskem izobraževalnem društvu« res lepo in zanimivo predavanje. Imeli smo predavanje v obliki »socialnega razgovora«. Naš pevski zbor je pred predavanjem in po predavanju zapel prav lepih pesmi pod spretnim vodstvom g. Rudolfa Makaroviča. Pred razgovorom nam je č. g. župnik Ivan Kovačič iz Podmelca, ki se toliko trudi za naše društvo, razložil pomen socialnega razgovora. Nato se je pričel razgovor, ki so ga imeli štirje mladeniči. Iz razgovora smo razvideli, kakšna so tista socialnodemokratična nebesa na zemlji, ki bodo nastala, kadar zmagajo rdečkarji in dobe državo po svojem kopitu. Spoznali smo, kako grdo slepilo je socialnodemokratsko načelo: vera je zasebna stvar. Zatorej kličemo še enkrat: Mokracija z Bogom! Z Bogom za vedno!

Socialnodemokratska mladina. V nedeljo, 15. avgusta, je priredila goriška socialistiška mladina v Gorici svojo zabavo. Določeno je bilo, da se te izobraževalne prireditve udeleži tudi rdeča mladina iz Trsta. Godba je čakala Tržčanov v Gorici na kolodvoru. Vlak je prisopil — a brez rdečih Tržčanov. Radi tega je morala goriška mladina sama korakati za godbo. Bilo jih je okrog 50 vseh skupaj.

Pa ta mladina je imela deloma že sive muštake, večji del je bil star nad 40 let. Zvečer je imela ta mladina svojo zabavo na vrtu novega hotela na Solkanski cesti. Nad vhodom se je v rdečih lučih blestel samoitalijanski napis in podoba začetnika socialne demokracije juda Marksa. Reči se mora, da je tu bilo navzočih več mladih ko starih. Vsaki mladi je pripeljal seboj še eno mlado sodruginjo na — ples. In ti rdeči pari so se po svoje izobraževali v sencih košatih kostanjev. Žalostno pač, a resnično! Tako kvari našo mladino socialna demokracija in tudi liberalizem. Mladina naj najprvo pade, potem bo dobra za socializem ali liberalizem. Pokvarjeni človek je kmalu dovzeten za očito brezverstvo. In zato gotovo ni en sam slučaj tak, da oče socialist ne pusti svojega otroka krstiti, kar se je zgodilo v Gorici pri Šoškem mostu, namreč neki socialist noče dati krstiti že več mesecev starega otroka. Pa še pravijo, da niso proti veri.

Drobtine.

Kuharica v parlamentu. Zanimivo zastopnico ima finski parlament. Pri zadnjih volitvah v finski parlament je bilo v parlament izvoljenih 25 žensk, med njimi kuharica Minna Sillaupa, ki zastopa poselsko gibanje in izdaja časopis za kuharice. Radi svoje izborne kuhinje je baje ljubila mnogo moških glasov.

Nevarna redovnica. K bogati vdovi Ani Daniek v bližini Kromeriza je prišla 2. t. m. redovnica in jo prošila za prenočišče. Vdova je odkazala redovnici eno zmed svojih sob in se nato podala k poštku. Dek a je pa opazila, da je redovnica v predsobi pustila večji zavitek in zadovedna kakor vsaka Evina hči je pogledala, kaj da je v njem. Imela je dovolj videti, kajti v zavitku je bila cela možka obleka. Hitro je obvestila gospodinjjo in v vsi tihoti so poslali po krajnega načelnika, in orožnike. Ko so ti kmalu nato stopili v sobo in zbudili »redovnico«, se je zkazalo, da je bil to nevarni vlomilec Šmittek, ki je imel pač namen oropati vdovo Daniek. Našli so pri njem hož in nabit revolver.

Umazani Abdul Hamid. Odstavljeni turški sultan je bil velik umazanec. Dasi je plenil državne blagajne in imel silne svote denarja, je vendar ostajal dolžan, kjer je le mogel. Tako n. pr. ni plačal svojega telesnega zdravnika. Nekemu detektivu, ki ga je naročil iz Pariza, da pazi na njegovo osebno varnost, ni več let izplačal nagrade. Učitelju francoščine njegovega sina je ostal dolžan 1600 frankov na plači. Celo zlatarjem ni plačal dragocenosti, ki jih je potem velikodušno poklanjal svojim haremskim prijateljicam. Svojemu bratu je pridržal apanažo celih 29 let. Proti Abdul Hamidu je vloženi nešteto tožba na izplačanje dolga.

Ob ameriški narodni s'avnosti šestdeset mrtvih, nešteto ranjenih. Ob letošnji narodni slavnosti glede na proglašitev neodvisnosti Zedinjenih držav je

bilo ob raznih veselica in gneči usmrčenih 60, ranjenih pa nešteto oseb. Osobito veliko žrtev je bilo pri razsvetljavi in pri slavnostnem streljanju.

Sodnik kot duh. V požunskem komitatu je dobila neka žena od svojega moža iz Amerike 400 kron, ki jih je položila v hranilnico. Drugo noč pa pride k njej bel duh — smrt — ki ji zapove, da mu izroči denar, sicer jo vzame s sabo. Žena gre prihodnji dan v hranilnico po denar in pove, kaj se ji je zgodilo prejšnjo noč. Uradniki so stvar naznanili orožnikom in ko so ponoči v ženini hiši prišli »duha«, se je izkazalo, da je to sam dobrorejeni krajni sodnik.

Iz družinskega življenja angleškega kralja Edvarda priobčujemo listi ta-le ljubezniv dogodek: Nedavno je sedel kralj z družino pri obedu; razpoloženje je bilo izborna, a najbolj živahen je bil najmlajši kraljev vnuk. Nujno je klical kralja: »Ded, ded!« No, ta pa ga je okregal, češ, naj pusti starejše preje govoriti in molči dotle. Otrok je res umolknil; ko so drugi povedali svoje, se je kralj nasmehnil malemu in rekel: »Zdaj pa še ti povej, kar si hotel preje reči.« Odgovor malega je bil resigniran: »Oh, zdaj je že prepozno, zdaj si že pojedel polža, ki sem ga videl v solati!«

Žrtve pri španskih bojih z biki. Ob bojih z biki na Španskem je bilo letos ranjenih 110, usmrčenih pa 110 oseb. Vlada se peča z odpravo bikoborb.

Izvid prof. dr. Hektorja Marchiafava, profesorja na kralj. vseučilišču, ravnatelja zavoda za patološko anatomijo, posvetovalnega zdravnika Nj. Svetosti papeža Pija X.

v Rimu.

Gospodu J. Serravallu

v Trstu.

Vaše Serravallovo kina vino z železom, ki ste mi ga večkrat prijazno postavili na razpolago, sem dajal prebolelim po infekcijskih boleznih, posebno po dolgotrajni influenci ter slabokrvnim, slabotnim, na želodcu bolnim deklicam. Z veseljem Vam sporočam, da so vino radi uživali in da se je izkazalo kot jako učinkovito.

V Rimu, 10. avgusta 1909.

M 317 (15) E. Marchiafava.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Dunaj, 21. avgusta.

26, 59, 23, 54, 40.

Gradec, 21. avgusta.

4, 41, 88, 57, 30.

ŽITNE CENE.

Cene veljajo za prodajo blaga od strani kmetovalcev.

Za 100 kilogramov.

Ljubljana, 24. avgusta 1909.

Pšenica	27
Rž	18
Oves	15
Ajda, črna	18
Ajda, siva	17
Proso, rumeno	16
Proso, belo	18
Ječmen	16

Ako hočete svoje dete

imeti zdravo, veselo in duševno se živahno razvijajoče, dajte mu **dr. Hommel-ov** Haematogen. Ne dajte si pa usiliti nobeno izmed mnogih ponarejanj! 522 1

Zahtevajte povsod edino le našo Družinsko Pratiko za leto 1910, ki je ravno kar izšla in se dobiva po vseh trgovinah. Cena komadu 24 vin., po pošti 34 vin. — Razprodajalci dobé znaten popust.

1169 **Dr. J. Demšar** 52-1

zdravnik — strokovnjak za kožne bolezni
Ljubljana, Mestna hranilnica.

Opozarjamo na oglas: Herdanijeva šola v Pragi, Krakovske ulice 21, ne pa v Gradcu, kakor je bilo pomotoma objavljeno v številkah 30., 31., 32., 33. Ta šola ima prvi in najstarejši vojaški pripravljavni zavod za kadete in enoletne prostovoljce.

Kronendorfer se kol naravna namizna voda prve vrste in kot zdravilna voda zoper težkoče organskega dihanja in zoper bolesi želodca in mehurja najbolje priporoča.

Ali je tržno mleko primerno za dojenčkovo hrano? Mleko po mestih je kljub visoki ceni in nadzorstvu po oblastih malokdaj brez bakterij; dostikrat je ponarejeno in predvsem pa za dojenca ni dovolj enakomerno. Kaj naj tedaj napravi mati, katera iz poljubnega vzroka ne more sama dojiti? Skrbi naj za mlečno hrano, katera je sestavljena iz vseh tistih sestavin, ki so za uspevanje otroka potrebne. Tem opravičenim zahtevam gotovo odgovarja v polni meri v 50tih letih preizkušena in staro odobrena Nestlé-jeva otroška moka, ker je popolnoma prosta bolezenskih kalij, in ima neposnetega planinskega mleka v zadostni množini, da je za njeno pripravljane potrebna samo voda. Škatlja, ki zadostuje vsaj za 25 južin, stane v vsaki lekarni in drogeriji 1 K 80 vin.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo potovati naj se obrnejo na **Simona Hmetetza** v Ljubljani Kolodvorske ulice 20, Kakovostnu Pojasnila dogo se brezplačno.

Istotam sprejemajo se dobri in zanesljivi zastopniki.

H. SUTTNER

Ljubljana, Mestni trg

razpošilja: **ure, zlatnino in srebrnino**

na vse kraje sveta, obrnite se zanesljivo na domačo slovo, tvrdko!

Veliki novi cenik zastoj.

Novost: Ploščnata, tenka, prava nikelnasta Anker-Ros-

kopir ura na 6 kamnov, pokrovi ostanejo vedno beli, prav natančno 36 ur idoča. **K 4.50.** Srebrne ure od 6 K naprej. Večletno jamstvo - Ako blago ne ugaja, se denar vrne nazaj.

Sokoljske verižice s slov. trakovni nikelnasta **K 1.20**, srebrna **5.-**

2172 21-1

Herdanijeva šola

vzgojevališče v Pragi Krakovska ulica 21.

Prvi in najstarejši

Vojaški pripravljalni zavod

Tečaj za kadete s pričetkom dne 13. julija.

Tečaj za enoletne prostovoljce s pričetkom dne 2. sept.

Potrebna začetna omika: Nekoliko razredov srednje ali meščanske šole. 2036 5-1

Prospekte brezplačno.

V Ambrusu, v župnišču

se prodaja večja množina pšenice, prosa in ovsa, živina in kmetijsko orodje. 2286 2-1

V potu svojega obraza

ne jej samo kruha, ampak postani tudi zdrav - tako se sicer glasi, ko se mora vsako prehlajenje, vsako hripavost in zasilenje odstraniti še z znojnim zdravljenjem in pitjem. In v postelji se počiti v vročem poletnem času - lepa hvala! Tu imamo mi vendar boljše: vzamemo Fageve pristne sodenske mineralne pastile, ter si s tem pripravimo vse nepriročnosti in naši katarji bodo proč, ne da bi se vedelo prav, kakó se pravzaprav naredi. Kupi se jih za K 1.25 skatljica v vseh zadevnih prodajalnah, ne pušči si pa pod nobenimi pogoji podprimiti ponarejanj. Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: **W. Th. Guntzert, Dunaj IV/1, Grosse Neugasse 17.** 5931

CENO POSTELJNO PERJE.

1 kg sivega skubljenega perja K 2, polbelega K 280, belega K 4, finega K 6, najboljšega skubljenega K 8, sivnega puha K 8, belega K 10, prsnega puha K 12, od 5 kg nadalje poštnine prosto.

Dovršene postelje bogato napolnjene, iz zelo gostega jako trpežnega rdečega, modrega, belega ali rumenega inlet-nanking-biaga, 1 pernica vel. 180x116 cm z 2 blazinama, velikost 80x68, napolnjena z jako lepim mehkim perjem K 15, s polpuhom K 20, s puhom K 24; posamezne pernice K 12, 14, 16; vzglavnica K 3, K 3.50, K 4. - Pernice 180x140 cm velike K 15, 18, 20; vzglavnica 90x70 ali 80x80 cm K 4.50, 5.-, 5.50. Spod. pernica iz gradla 180x116 cm K 15.-, 15.-. Razpošilja proti povzetju pošt. prosto pri naročilu od 10 K dalje.

M. Berger v Dešenici št. 1011. Češki les. Za neugajajoče denar nazaj ali se blago kameña. - Ceniki o žimnicah, odejah, prevlekah in vsem drugem F 717 posteljnem blagu zastoj in pošt. prosto. 52-1

Najboljši proti **kurjlim očesom** vsiht-radikal obliž za kurja očesa 1 zavoj 40 vinarjev Velisbo-radikal sredstvo za kurja očesa 1 stekl. s copičem 60 vin. Proti naprej plačila v znamkah z 20 vin. za poštino je pristno le pri C. Richterjevi lekarni pri "ORLU", Wals št. 12. Istotam slovit velški obliž proti trganju in revmali po K 1.-. Pozor na reg. varstv. znamko.

Šivilje slamniov

zaverični, kakor tudi podšiv dobe trajno, dobro plačano delo v tovarni slamniov OrNSTEIN, Dunaj VI 1, Theobaldgasse 13. Oziral se bo proti dobri plači samo na boljše moči, ki so dobro izurjene v šivanju finih pletenin. 2282

Leposlovalni mesečnik **„Dom in Svet“** stane za celo leto **K 10.-** Naroča se v Ljubljani.

Proda se pod ugodnimi pogoji 2174
hiša v Postojni št. 24

z velikim vrtom. Več se poizve pri g. Fr. Petrovčiču in Jernej Kranjcu v Postojni.

Zajec & Horn

tovarna umetnega kamenja
Ljubljana Dunajska cesta 73.

:: Podružnica na Pešati, p. Dol pri Ljubljani. ::

priporoča solidne tlakove za cerkve in veže, stopnice, podboje, grobne spomenike, cevi za kanale, umetni marmor in prevzema betonska dela po najnižjih cenah. 1827 1-1

Stev. 1604/09. 2232 3-1

Razpis služb.

Pri podpisnem nadzorništvu je spopolniti več provizoričnih mest

deželnih užitninskih uslužbencev (dacarjev)

z začetnimi plačami po 1040 K (namreč: s plačo 800 K in dejalnostno doklado v izmeri 30% vsakokratne letne plače) ter s pravico do 3 triletnic in 4 petletnic po 130 K, tako da po zadovoljivo dovršenih 9 službenih letih znašajo prejemki 1430 K, po dovršenih 29 službenih letih pa 1950 K. Poleg tega dobivajo nameščenci na samostojnih mestih tudi prosto stanovanje in pavsal letnih 84 K. Posebno sposobnih in marljivih uslužbencev dajejo se tudi osebne doklade po 200 do 500 K na leto.

Prosilci, ki so poleg ljudske šole dovršili tudi nižje razrede kake srednje šole ali kakšno primerno strokovno šolo, imajo prednost in se takoj pri vstopu v službo lahko uvrste na drugo stopnjo prejemkov (letnih 1170 K, v Ljubljani 1260 K).

Prošnje za vsprejem, ki naj se pišejo lastno-ročno od prosilcev, je nasloviti na deželni odbor v Ljubljani, vložiti pa pri nadzorništvu deželnih naklad v Ljubljani

do 15. septembra 1909.

Prošnjam je priložiti:

1. Rojstni in krstni list;
2. Zdravniško spričevalo, da je prosilec povsem zdrav in krepak za vnanjo službo;
3. Spričevalo županstva o nravnosti; in
4. Zadnje šolsko spričevalo.

Nadzorništvo deželnih naklad

v Ljubljani, dne 12. avgusta 1909.

Samo **6 dni**

LJUBLJANA HAVRE NEW-YORK

Francoska prekomorska družba. Odhod iz Ljubljane vsak torek. Vozne liste in pojasnila daje amo 383 26-1

ED. ŠMARD

obl. konces. potov. pisarna Ljubljana, Dunajska cesta 19 nasproti znane gostilne pri „PIGOVCU“

Proda se pod ugodnimi pogoji in za nizko ceno

enonadstropna hiša

na Selu pri Ljubljani, Pójska cesta št. 20.

Poizvedbe v pisarni **dr. Frana Poček**, odvetnika v Ljubljani, Stari trg št. 30. 1914 (1)

Kje se dobe najboljši poljedelski stroji, kakor mlatilnice, gepeljni, čistilnice, preše za sadje i. t. d.

1703 Edino le pri: 26-9

FR. STUPICA

v Ljubljani, Mar. Terezije cesta št. 1., Valvazorjev trg št. 6.

in zakaj: zato, ker so dotični stroji: iz najboljših tovarn sveta, najbolj sestavljeni, ker se istih prodaja na tisoče in tisoče komadov in se ravno radi tega, ker se jih izdeluje v velikih množinah, dobivajo po nizkih cenah. Moji stroji so povsod jako priljubljeni. - Obratujte se na mojo tvrdko pri nakupu **stavbenih potrebščin**, portland-cementa, traverz, železnih šin in druge različne železine in raznega orodja, na grobnih križev, tehtnic.

HAMBURG - AMERIKA - LINIE.

Voznje trajajo 6 dni

25.0 tona torej se enkrat večji kakor do sedaj veliki parniki Pojasnila daje zastopnik: z 8-12000 tonami 383 26-1

z najnovejšimi, leta 1906 in 1906 zgrajenimi velikanskimi parniki **„Amerika“** 24.000 ton

Kaiserin Augusta-Victoria“ 25.0 tona torej se enkrat večji kakor do sedaj veliki parniki Pojasnila daje zastopnik: z 8-12000 tonami 383 26-1

Fr. Seunig, Ljubljana Kolodvorske ul. št. 28 Odhod iz Ljubljane vsaki ponedeljek terek in četrtek v tednu.

Vsled ugodnega nakupa prodajam najfinejši

portland-cement

po zelo znižanih cenah. Zahtevajte ponudbe!

Veletrgovina z železno in poljedelskimi stroji

FR. STUPICA, v Ljubljani

Marije Terezije cesta št. 1.

Ponudimo vsako poljubno množino:

zarezane strešnike prve vrste

zidake, lončene peči, portland-cement najboljše vrste, šamotne plošče za tlakovanje cerkva, hodnikov i. t. d.

F. P. VIDIC & KOMP., LJUBLJANA.

Na zahtevo pošljemo radevolje vzorce in prospekte takoj brezplačno.

490 1

2961 — Ustanovljeno 1832. — 52-4

Priznано najboljšie olinjate barve

zmlate s stroji najnovejše sestave, prekašajo vsako konkurenco po finosti, ki omogočajo z jako majhno množino pobarvati veliko površino, razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann, Ljubljana

prva kranjska tovarna olinjatih barv, firneža, laka in steklarskega kleja. Zaloga slikarskih in plesarskih predmetov.

Ilustr. ceniki se dobe brezplačno.

Izdelane postelje

iz rdečega posteljinega inleta. Prav dobro napolnjene. Pernica ali blazina 180 cm dolga, 116 cm široka K 10' - 12' - 15' - in 18' - 2 m dolga, 140 cm široka K 14' - 16' - 18' - 21' - . Zglavnik 50 cm dolg, 38 cm širok K 3' - 3,50 in 4' - 50 cm dolg, 70 cm širok K 4,50 in 5-00. Izdelujemo tudi po kakršnikoli drugi meri. Tridelni modroci iz žime za eno posteljo K 27' - . Boljši K 33' - . Pošilja se poštne prosto po povzelju od K 10' - naprej. — Zamenja ali nazaj se vzame proti povrnitvi poštne stroškov. 2026 6-1

Benedikt Sachscl, Lobes 910 pri Piznu, Češko.

Naročajte

„Slovenca“!

Puške!

Lancaster . . . od K 28'—
Fiobertpuške . . . 8-50
Pištola . . . 2'—
Samokresl . . . 5'—

Poprave ceno. Ilustrirani cenik franko. 870

F. Dušek, Opočno 123, Češko.

Najnižje cene pri Janezu' na Vodnikovem trgu! Priporoča se slav. občinstvu domača trgovina

JANKO ŽELEZNIKAR

Ljubljana, nasproti Vodnikovega spomenika

kjer je vedno velika izbrana zaloga vsakovrstnega

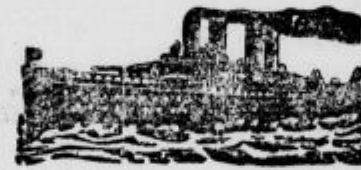
1035 blaga za moške in ženske obleke 38-1

od najceneje do najfineje vrste, dalje vsakovrstnih rut,

nogavic, predpasnikov, najboljše kotenine itd.

NAJNIŽJE CENE! NAJBOLJŠE BLAGO!

Ta trgovina ni v nikakoli zvezi z ono pri „Janezu“ v Lingarjevih ulicah

V Ameriko in Kanado

siročna, cena in varna

vojnja s Cunard Line

H 2927

Bližnji odhod iz domače luke

Trsta: Pannonia 7. septembra, Carpathia 21. septembra, Ultonia, 12. oktobra 1909.

Iz Liverpoola: Lusitania, (najboljši, največji in najlepši parnik sveta) 18. sept., 16. oktobra, Mauretania 4. septembra, 25. septembra, 23. oktobra 1909.

Pojasnila in vožne karte pri Andrej Odlasek, Ljubljana, Slomškove ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusovega.

1948

Prodajo se:

1 mlatilnica in 4 slamoreznice

nove, vsled razprodaje prav ceno pri A. Sušniku, Zaloška cesta. Za dobro blago se jamči. V protiračun se vzame dobro vino.

Sprejme se

krojaškega pomočnika

pri Jožefu Humar v Podmelcu na Goriskem. Plača po dogovoru. 2173 3-1

NAJBOLJŠI ČEŠKI IZVOR!

Ceneno posteljino perje!

1 kg sivoga skubljenega, dobrega perja 2 K; 1 kg boljega K 2 40; polbelega K 2 80; belega skubljenega K 3 10; 1 kg izredno finega, snežnobelega, skubljenega K 3 40 in 8 K; 1 kg sivoga perja 6 K in 7 K; 1 kg belega perja 10 K; najfinejši prani perja 10 K 50 1

12 K. — Pri odjemu 5 kg se pošlje franko. zelo napolnjene, iz zelo gostega jako trpežnega, rdečega, modrega, belega ali rumenega nanking-bлага, - pernica, 180 cm dolga, 116 cm široka z 2 blazinama, vsaka 60 cm dolga in 58 cm široka napolnjena z jako lepim, mehkim perjem 16 K; z izredno finim polpuhom 20 K; z najfinejšim sivim puhom 24 K; posamezne pernice 10, 12, 14 in 16 K; blazine 3, 3 50 in 4. — Za npr. denar nazaj. Zamenjava dopustna. Po povz. od 12 K višje franko

S. BENISCH v Dešenici štev. 71, Čechy.

Ceniki zastoj in franko.

HIŠA Z VRTOM

v sredini mesta Postojne v kateri se nahaja že stara, dobro vpeljana gostilna, se za ugodno ceno proda. Pojasnila daje posestnica Jospina Kraigher v Postojni. 2317 1-1

Posteljna vlaga.

Odstranitev takoj z uporabo „WACH AUF“, zaklenito zavaranovano. Starost in spol se naznani. Knjižico pošlje zastoj „Zavod Rescalap“ 431, Regensburg, Bavarsko. 2284 32-1

Družinska pratika

za leto 1910 je ravnokar izšla.

Sadne mlne s kamenitimi valjarji, grozdne mlne z obiralno pripravo, najboljše vlnske stiskalnice ali preše, slamoreznice, reporeznice, žganjarske kotle, štedilnike in peči, umetna gnojila vseh vrst, in razne druge potrebščine priporoča po najnižjih cenah

Peter Majdič, trgovina z železnilno „Merkur“ Celje.

Ali ste že videli našo „Družinsko pratiko“?

LYRA KOLESA

Priznано najboljši izdelek. Nedosežena v kakovosti in opremi. Odlikovan z zlato kolajno. 3 letno jamst. gl. kataloga.

Kolesarske in športne potrebščine, ure, orožja, muzikalije, šivalni stroji, jeklene, usnjene in luksusne reči.

Najboljša tvarina, lepo delo, tek lahek so znaki Lyra koles.

Dobite iste carine prosto od avstrijske podružnice. Zastopniki se iščejo!

C. kr. poštar M. Junger v St. piše: Vaš izdelek v obče dopada. Čuditi se moramo res, da zamore tovarna spravili na svetovni trg tako solidno izdelano, vsem zahtevam nove dobe ustrezajoče, lahko tekoče kolo po tako nizki ceni.

LYRA-FAHRRAD-WERKE, Prenzlau Postfach 679

Zahtevajte moj cenik brezplačno.